...НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

...Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно ...ведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 246 (1846)
ОКТЯБРИИН 16
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

СЕВАСТОПОЛЬ ГОРОДТО УЛААН ТУГАЙ ОРДЕН БАРЮУЛГА

...ОПОЛЬ, октябриин 14. ...анай агуухэ Эхэ ороной ... габьянуудай түүхэдэ ...дарта хуудаһанууд Се...ш, энэ сэрэг-городой, ге...й нэрэтэй холбоотой. Түү...ренүүд соо — 1854—1855 ...рымскэ дайнай үедэ ба ...оо хамгаалгын Агуухэ ...э Севастополиие баатар... ...гаалга хадаа Хара да... ...е хамгаалагшадай эрэл... ...бэхи, шэн зоригто ба баа... ...нэй гайхамшагта жэшээе ...дэ харуулаа.

...855 онуудта Севастопо...арлигаар хамгаалһанһаа ...жэл болоһонтой даша..., манай Эхэ ороной үмэ...полиин ехэ габьяае тэм...ССР-эй Верховно Соведэй ...энэ городые Улаан Ту...ор шагнаба.

...н 13-да ажалшадай де...городской Соведэй бая...ии дээрэ правительствен... шагнал Севастопольдо ...аба.

...удай клубай харалгын ...эйхеэр шэмэгдэнхэй. Эн...ой Соведэй депутадууд, ...ад—севастопольско пред... ба барилгануудай тү... наукын ба культурын ...агшад, партийна болон ...үдэлмэрилэгшэд, сэрэгэй ...ба Советскэ Армиин сэ...лараа.

Сценын ара талада В. И. Ленинэй ба тэрэнэй агуухэ хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ И. В. Сталинай портредүүд СССР-эй Гүрэнэй тугаар, союзна республикануудай гүрэнэй тугуудаар хүреэлэгдэнхэй байна.

Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, А. И. Кириченко, А. И. Микоян, Н. С. Хрущев, СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков, Советскэ Союзай флодой адмирал Н. Г. Кузнецов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. М. Пегов, Украинын КП-гэй Крымскэ обкомой секретарь Д. С. Полянский, ажалшадай депутадуудай Крымскэ областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. Г. Кузьменко, адмирал С. Г. Горшков, вице-адмиралнууд В. А. Пархоменко, Н. М. Кулаков ба Украинын КП-гэй Севастопольско горкомой секретарь А. Г. Коровченкын президиумдэ ерэхэдэ зал соо суглараһан хүнүүд үни удаан альга ташалгаар угтаба.

Севастопольско городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. В. Сосницкий богонихон үгэ хэлэжэ, баярай заседани нээбэ. Советскэ Союзай Гимн һүртэ гоёор зэдэлнэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. М. Пеговтэ үгэ үгтэжэ, Севастополиие Улаан Тугай орденоор шагнаһан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые тэрэ уншаба.

Городой шагнагдаһан үндэр дээдэ шан — Улаан Тугай ордениие Севастопольско городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. В. Сосницкида ба партиин горкомой нэгэдэхи секретарь А. Г. Коровченкодо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай барюулхада зал соо альга ташалга шэнэ хүсэтэйгөөр хүүебэ.

Севастопольдо үгэһэн шангайнь түлөө, городые һэргээн бодхоохын тула тон ехэ анхарал оролдолго гаргаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ Украинын КП-гэй городской комитедэй секретарь А. Г. Коровченко Севастополиин ажалшадһаа, Хара далайн флодой морягуудһаа баясхалан хүргэбэ.

Хара далайн флодой командалагша вице-адмирал В. А. Пархоменко трибуна дээрэ гараба. Городые Улаан Тугай орденоор шагнаһан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые севастополиинхид ба флодой сэрэгэй морягууд тон ехэ баяртайгаар, омогорхон угтаа гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Удаань, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, эндэ байгшадаар халуунаар угтагдан, үгэ хэлэбэ. К. Е. Ворошиловай үгэ тон ехэ анхаралтайгаар шагнагдаһан ба нэрьемэ альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ таһалдуулагдаһан байна.

Нүхэр К. Е. ВОРОШИЛОВАЙ хэлэһэн үгэ

...нүхэдүүд!

...Коммунистическэ партиин ... Комитедэй, СССР-эй ...Соведэй Президиумэй, Со...равительствын даалгаба... ...атарлиг Севастопольдо ...угай дайшалхы ордениие ...лай ехэ баяртайгаар ба... ...шэн зоригто хамгаалгын ... ойтой дашарамдан, мүн ...йнгоо үмэнэ туйлай ехэ ... габьяа байгуулһанайнгаа ... город энэ орденоор шаг... (Альга ташалга).

... ба революционно алдар...эй герой-город Севастоп...даа хэзээдэ мүнхэ баатар...дараа алдаршаһан город ...стополь хадаа үнгэрһэн ... шэн габьяагаар манай ...үр жабхалангые ба алда... ...орондоо дуратайень, тэ...адтай тэмсэлдэ хизааргүй ...айдагыень харуулна.

...зуун жэлэй һүүлшын хорин ...лэй ябажа байхада Рос...э полководец Александр ...ич Суворов алдарта фло...адмирал Федор Федорович ...оёр Севастополиин һуурииие ... тэрэнь хойшодоо далайн...үр хүсэтэ хэрэм ба Хара ...сэрэгэй флодой найдамтай ...һон юм. Тэрээнһээ хойшо ...олиин ба Хара далайн фло...рынь ниилэн нэгэдээ һэн. ...от хоёр хамтадаа урга...жаһан байна.

...далайн флот Сенявин, Ла...химов болон Россиин эли...усад флотоводецуудай хү...р дайсадтай хэгдэһэн байл... дундуур хүгжэн хатуужа... Эдэ флотоводецууд Суво... Ушаков шэнги Эхэ орондоо ...й үнэн сэхэ, ородой зэбсэг...үүдэй эрхим түлөөлэгшэд байгаа. Крепостническа гу... ажалшадые хэрзэгы шэ...дарлалтын эрхэ байдалда ...д армиин ба флодой шиид...үсэниинь солдадууд ба мат...юм гэжэ ойлгодог байгаа; ...энэ хүсэндэ түшэглэн, өөһэ... Эхэ орондоо шухала хэрэг... болонобди гэжэ ойлгоо һэн. ...й хүндэ гүнзэгыгөөр этигэл... ...стополиин хамгаалгые эм...э ба зоригжуулагша адми...имовай үгэ соо иигэжэ тон ...элгэдэнхэй:

...рос хадаа сэрэгэй корабль ...эгээл гол хүсэниинь мүн, ...биднэр тэрэ хүсые хүдэл...магтал пружина гээшэбди» ...э хэлэдэг байгаа.

...жэлэй саада тээ, 1854—1855 ... Севастополиие хамгаалгын ... үедэ манай арад түрэл га...даяа хамгаалха зуураа, гай...та баатаршалга, хатуужал ...зориг харуулһан юм.

...ы хүсэнэй ба илангаяа дай... техникын талаар дайсанай ... хүсэнүүдэй хэды булюу ...е һаань, экономическа бо...эгэй-техническэ талаараа ... Росси дотор полицейско...ическа журамай байһан ...ье һаань, ород солдадууд ба матросууд арба нэгэн һара соо Севастополь дотор бүһэлэгдээд байбашье һаа, харин булимтарагшадтай хэгдэһэн тулалдаан дундуур ёһотой баатаршалга харуулжа, дэлхэйе гайхуулаа һэн.

Севастополиие хамгаалгада хабаадаһан Л. Н. Толстой Севастополиие хамгаалагшадые иигэжэ һайшаан магтаһан байна:

«Сэрэгүүдэй үүсхэл зоригынь хизаарлашагүй ехэ. Эртэ урда сагай Грецидэшье эды шэнээн ехэ баатаршалга үзэгдөөгүй юм».

Севастополиие түрүүшын хамгаалга хадаа полтавска тулалдаантай ба бородинско байлдаантай зэргэсэн, өөрынгөө бэеэ даанхай байдалай ба национальна нэрэ хүндын түлөө тэмсэлдэ орсод арадай харуулһан сэрэгэй баатаршалгын, эрэлхэг зоригой ба шэн габьяагай асари ехэ үльгэр жэшээ болоод, манай арадта дурсагдан һанагдажа байдаг гэжэ биднэр омогорхолтойгоор хэлэжэ шадаха байнабди.

Ородой түрүүшын революциин жэлнүүдтэ Хара далайн флодой морягууд, Севастополиин хүдэлмэришэд ба солдадууд хаанта засагые унагаахын түлөө тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэнүүдтэ ябалсаһан юм.

Хара далайн флодтохи революционно хүдэлөөе ба тэндэ болоһон восстаниие большевигүүд эндэһээ, Севастопольһоо хүтэлбэрилдэг һэн. 1905 оной июньдэ «Потёмкин» гэжэ броненосец дээрэ боложо, хаанта засагта ехэхэн сохилто хэһэн восстани хадаа элитэ ехэ событи болоһон байна. Энэ восстани революционно армиин үндэһэ һуури байгуулха һэдэлгэ боложо үгөө.

«Потёмкин» гэжэ броненосец революциин илагдаагүй территоринь боложо үлөө гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн.

Хаанта засагта эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэлдэ түрүүшүүлэй нэгэниинь боложо оролсоһон потёмкинецуудай революционно баатаршалгаар советскэ арад омогорхоно. «Потёмкин» гэжэ броненосец дээрэ болоһон баатарлиг восстаниин табин жэлэй ойе манай орон һаяхан баяр ёһололоор тэмдэглээ. Тус восстанида хабаадаһан аад, мүнөө амиды мэндэ ябаһан 89 хүниие энэ ойн баяртай дашарамдуулан Советскэ правительство СССР-эй орденуудаар шагнаа.

Гадаадын интервенциин ба гражданска дайнай жэлнүүдтэ Севастополиин хүдэлмэришэд ба Хара далайн флодой морягууд манай Эхэ ороной олон тоото дайсадта эсэргүүсэн шэн зоригтойгоор тэмсэһэн байна. Манай шэн зоригто ябган ба морин сэрэгүүдтэй хамтадаа тэмсэһэн морягууд — хара далайнхидай сохилтонуудай хүсые Кайзерай солдадуудшье, хара барон Врангелиин шэлэгдэмэл частьнууд болон хилын саанахи тэрээнэй мүн лэ тиимэ хара ханинаршье үзэһэн байгаа.

Гэбэшье, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Севастополиин байгуулһан габьяань бүришье гайхамшагта ехэ юм.

Фашистска булимтарагшадай добтолгоһоо социалистическэ Эхэ ороноо хамгаалан, манай арад, тэрээнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд советскэ патриотизмын гайхамшагта эршэ хүсые харуулаа. Советскэ патриодуудай баатаршалгын толотомо жэшээнүүдэй нэгые Севастополиие хамгаалагшад — Советскэ Армиин сэрэгшэд ба Хара далайн флодой морягууд харуулаа. Тэдэнэр гитлеровецүүд—нохосуудые тон ехэ эрэлхэгээр гэдэргэнь сохидог ба усадхадаг байгаа. Фашистнуудай тоогойнгоо талаар булюу хүсэнүүд севастополиинхидай баатарлиг хүсэ зоригые нугалжа 250 үдэрэй турша соо шадаагүй.

Городой ажалшад — эрэгтэйшүүл ба эмэгтэйшүүл сэрэгшэдтэй хамта Эхэ оронойнгоо үмэнэхи үүргээ шэн зоригтойгоор бэелүүлээ. Артиллерийска таһалгаряагүй буудалга ба агаарһаа бомбодолго доро тэдэнэр фронтдо туһалжа, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаа.

1941—1942 онуудта Севастополиие баатарлигаар хамгаалга хадаа гансашье баатарлиг Севастополиин бэшэ, мүн тэрэшэлэн манай агуухэ Эхэ ороной түүхэдэ гайхамшагта хуудаһан боложо ороһон, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай тон шухала событинуудай нэгэнь болоо.

Севастополиие хамгаалагшадай баатарлиг хэрэгүүд тухай агуухэ Сталин иигэжэ хэлээ һэн: «Севастополиинхидай шэн зоригто тэмсэл хадаа бүхы Улаан Армида ба советскэ арадта баатаршалгын жэшээ болоно».

Севастополиин сүлөөлэгдэһэн үдэрһөө хойшо арба үлүүтэйхэн жэл үнгэрөө. Энэ болзор соо Коммунистическэ партиин, манай Правительствын анхарал оролдолгын, барилгашадай шэн зоригто ажалай ашаар герой-город шэнээр баригдан, һандарал ба үнэһэн сооһоо бодоод, мүнөө манай ороной тон гоё һайхан городуудай нэгэниинь болоод байна. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Хара далайн алдарта флодые техническэ талаарнь нарижуулан һайжаруулха, дайшалхы шадабариинь дээшэлүүлхэ зорилгоор энэ үе соо бага бэшэ юумэ хэгдээ.

Гэбэшье, Таанар, нүхэд севастополиинхид городой барилгые, тэрээнэй уг удхатай холбоотой бүхы юумые хэжэ дүүргэхэ талаар үшөөл ехэ юумэ хэхэ болонот. Севастополиин хэрэглэмжэнүүдтэ правительство анхаралтайгаар хандана, тэрээниие барилгада ба саашадань хүгжөөлгэдэ мүнгэн зөөри гамнанагүй. Гэбэшье, Таанар бүри һайнаар хүдэлмэрилхэ, бүри нягтаар, даамайгаар ямаршье, үлүү гаргашагүйгөөр бариха, мүн арадай мүнгые гамнаха ёһотойт. **(Альга ташалга).**

Манай партиин Центральна Комитедэй январска ба июльскэ Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд промышленностиие, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө, техническэ прогрессын түлөө, арадай материальна ажана байдалые улам һайжаруулхын түлөө коммунистическэ байгуулалтада амжалтануудые туйлахын ба саашанхи прогрессын түлөө шэн зоригто тэмсэлдэ ороноймнай ажалшадые зоригжуулаа.

Өөһэдынгөө зохёон байгуулхы ажалай ашаар Севастополиин ажалшад манай агуухэ Эхэ ороной түрүү коллективүүдэй дунда хүндэтэ һуури саашадаашье эзэлхэ байха гэжэ найдахыемнин, намда зүбшөөгыт. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Зохёон байгуулхы ажалда бүхы хүсэеэ зорюулжа байгаа манай арад эб найрамдалай, арадуудай хоорондын хани барисаанай ба харилсан ажаллалгын түлөө тэмсэгшэдые толгойлжо ябана.

Бүхы гүрэнүүдтэй амгаланаар зэргэлэн ажабайха гэһэн ленинскэ принципүүдые хэлбэришэгүй баримталан, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ тушаа эсэшэгүй анхарал оролдолго гарган, уласхоорондын түгшүүрилые саашадань һуларуулгада зорюулан, гадаадын политикын талаар һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн шухала алхамуудые Советскэ правительствын хэһэниинь мэдээжэ.

Советскэ Союзай үүсхэлээр Австритай Гүрэнэй договор баталалга, нүхэр Н. С. Хрущев толгойлогшотой, мүнөө эндэ байлсажа байгаа нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян гэгшэдэй хабаадалгатай манай делегациин Югослави ошолго—таатай зохид хани ёһоной харилсаа һэргээн бодхоолгодо эхи табиһан советско-югославска декларациие баталалга **(нэрьемэ альга ташалга)**, саашадаа, Индиин премьер-министр господин Неругэй Советскэ Союз ерэлгэ ба советско-индийскэ мэдүүлгэдэ гар табилга мэтын баримтанууд дээрэ хэлэгдэһэниие гэршэлжэ үгэнэ.

Агуухэ гүрэнүүдэй—Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин, Франциин ба Советскэ Союзай правительствонуудые толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөн уласхоорондын ажабайдалда илангаяа ехэ найдабари түрүүлһэн событи боложо үгөө. Зүблөөн хадаа харилсан ажаллалгын ба бэе бэсэ ойлголсолгын үндэһөөр үнгэржэ, тэрээнэй бүхы хабаадагшадай һайн үрэ дүн туйлаха эрмэлзэлгые харуулхаһаа гадна, тэрээнэйнь бэелүүлэгдэжэ болохо арга боломжые харуулһан байна.

Германска Федеральна Республикын, Германска Демократическа Республикын, мүн Финляндска Республикын правительственна делегацинуудтай манай правительствын һаяхан Москвада хэһэн ба амжалтатайгаар дүүрэһэн хэлсээнүүд эдэ хүсэлэлгэнүүдэй аша үрэ мүн.

Эдэ хэлсээнүүдэй гол шухалань юуб гэбэл, тэдэнэр уласхоорондын оршон байдалые нилээд һайжаруулна, бэе бэедээ этигэлсэхэ оршон байдалые бии болгожо, эб найрамдалда туһална. **(Альга ташалга).**

Эдэ хэлсээнүүдэй тодорхой үрэ дүнгүүд тухай хэрбээ хэлэхэ болоо һаа, эдэ хэлсээнүүд Германска Федеральна Республикатай Советскэ Союзай харилсаае таатай зохид болгохо, СССР-эй ба Германска Демократическа Республикын арадуудай хоорондын харилсан ажаллалгые ба ёһотой хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ, советскэ гүрэнэй ба тэрээнэй тон ойрын хүршэ Финлянди хоёрой хоорондын хани ёһоной харилсаае бэхижүүлгэдэ туһална.

Буу зэбсэг хуряалгын проблемэ хадаа уласхоорондын проблемэнүүдэй дунда эгээн шухалань болоһон ба дэлхэйн бүхы арадуудай тон шухала хэрэгынь болоһон байна гэжэ түгэсхэлдөө хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганинай зүгһөө Америкын Холбоото Штадуудай президент господин Эйзенхауэрта эльгээһэн мэдээжэ бэшэг дотор яаралтайгаар зэбсэгжэлгые зогсоохо зам дээрэхи һаад түбэгүүд тон гүйсэд дүүрэнээр харуулагдаһан, бэелүүлэгдээд байбал буу зэбсэг хуряалга туйлаха зам дээрэ бодото алхамууд боломоор тодорхой дурадхалнууд оруулагдаа һэн.

Манай зэбсэгтэ хүсэнүүдые 640 мянган хүнөөр хороохо тушаа Советскэ правительствын хэмжээ-ябуулганууд, мүн тэрэшэлэн Финляндидахи советскэ далайн сэрэгэй базые Порккала-Уддтахи базые усадхаха тухай шиидхэбэри хадаа буу зэбсэг хуряаха проблемын шиидхэлгые түргэдхэхэ гэжэ Советскэ Союзай үнэхөөрөө эрмэлзэжэ байһаниие гэршэлжэ үгэнэ.

Манай правительствын эдэ алхамууд хадаа уласхоорондын шухала асуудалнуудые яажа шиидхэхэ тушаа бодото һайн жэшээ болоно.

Нүхэдүүд! Ленинэй партяар, тэрээниие толгойлогшо Центральна Комитедээр зоригжуулагдажа ба хүтэлбэрилэгдэжэ байдаг манай арад арадай демократиин оронуудтай, агуухэ Хитадтай ахадүүгэй ёһоор хамтадаа ажаллан, хүн түрэлтэнэй шэнэ обществые—коммунизмые үзэгдөөгүй ехэ далайсатайгаар, эршэ зоригтойгоор байгуулжа байна.

Зохёон байгуулхы ажал ба арадуудай хоорондын эб найрамдал хадаа советскэ хүнүүдэй агуухэ принципүүдынь ба тэдэнэй эсэшэгүй творческо бүхы ажабайдалайнь удхань боложо үгэдэг юм.

Эдэ принципүүдые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахиха гээшэ манай нангин үүргэ мүн. Тиимэһээ шэлэжэ абаһан замаараа дабшаха ябадалдамнай һаад хэхые һэдэжэ байдаг харша хүсэнүүдэй дэлхэй дээрэ мүнөөдөө бии байһан туладань биднэр хододоо һэрэмжэтэй байха, манай арадта туйлай ехэ хохидол ба гасалан зоболон тохёолдуулһан, ажалшадай нангин шуһые ехээр адхаруулһан үнгэрһэн сагай ушар байдалнуудые хододоо һанаха ёһотойбди. Түрүүшын ээлжээндэ энээн тухайда манай зэбсэгтэ хүсэнүүд—Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот һанаха ёһотой. Тэдэнэр дайшалхы талаараа хэзээдэ бэлэн байха, эгээ шэнэ техникые оролдосотойгоор шудалха, өөһэдынгөө сэрэгэй мэргэжэл шадабариие, өөһэдынгөө сэрэгэй-политическэ эрдэмые эсэшэгүй һайжаруулжа байха ёһотой. Ондоогоор хэлэбэл—социализмын нангин газар дайдада хэзээ нэгэтэ добтолхые зүрхэлжэ магад этэгээдүүдһээ хододоо һураггүй дээдэ тээ байха хэрэгтэй.

Соведүүдэй ороной урда хилые сахижа байгаа Таанар, севастополиинхид, Хара далайн морягууд, герой-городой дайшалхы алдар солые нангинаар сахижа, арьбадхажа байха, манай Эхэ ороной дайсадта урдань шанга сохилто нэгэнтэ бэшэ хэгшэдэй нэрэ хүндэдэ хүрэмэ байха ёһотойт.

Дээдэ шантай дашарамдуулан, хүндэтэ нүхэдүүд, Таанарые—севастополиинхид болон Хара далайн алдарта флодой морягуудые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, зохёон байгуулхы амгалан ажалдаа, манай инаг түрэл Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ шэнэ амжалта туйлахыетнай хүсэнэб. **(Нэрьемэ альга ташалга удаан үргэлжэлнэ).**

Манай Эхэ ороной далайн хилэ дээрэхи эбдэршэгүй хэрэм—баатарлиг город, Севастополь хүгжэн мандажа ба бэхижэжэ байг лэ! **(Альга ташалга).**

Герой-городые хамгаалагшадай агуухэ баатаршалганууд советскэ арадай сэдьхэлдэ хэтэдээ оршожо байг лэ! **(Альга ташалга).**

Коммунизм байгуулжа байгаа манай арад мандаха болтогой! **(Альга ташалга боложо, удаан үргэлжэлнэ).**

Манай алдарта Коммунистическэ парти мандаха болтогой! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Манай Советскэ правительство мандаха болтогой! **(Нэрьемэ альга ташалга боложо, удаан саг соо замханагүй. Бултадаа бодоно).**

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

Заседани дээрэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев үгэ хэлээ. Заседанида хабаадагшад нүхэр Хрущевые халуунаар амаршалан угтаа.

— Мүнөө Климент Ефремович Ворошиловай танда барюулһан, Улаан Тугай орден—иимэ ехэ шан абаһантайтнай дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэрэһээ, партиин Центральна Комитедэй Президиумэй нэрэһээ таниие халуунаар амаршалхыемнай зүбшөөгыт, —гэжэ нүхэр Хрущев хэлэнэ.

Һүрэг олон дайсадтай тэмсэхэдээ мартагдашагүй ехэ алдар соло олоһон манай үбгэ эсэгэнэрэй Эхэ оронойнгоо урда хэһэн габьянуудые энэ үндэр шан тэмдэглэнэ. Манай агуухэ Эхэ оронoймнай алдарта хүбүүдэй дайшалхы габьянуудые фашистска булимтарагшадтай тэмсэхэ зуураа, арьбадхаһан советскэ сэрэгшэдэй, Хара далайн флодой морягуудай баатаршалгые энэ шан тэмдэглэнэ. Правительственна энэ үндэр шан хадаа тэрэшэлэн Севастополь городые һэргээн бодхоохын түлөө тэмсэлдээ ажалшадай хэһэн алдарта хэрэгүүдые, Хара далайн флодой дайшалхы хүсэнүүдые һэргээн байгуулха ба саашадань бэхижүүлхэ талаар хэһэн тэдэнэй шэн габьяата хүдэлмэриие тэмдэглэнэ.

Севастополь городой абаһан Улаан Тугай орден хадаа олон юумэдэ уялгална. Тэрэ хадаа Советскэ гүрэнэй экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө улам бүри һайнаар ажаллахые уялгална.

Ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудта советскэ арадай туйлаһан тон ехэ амжалтанууд тухай, эб найрамдалай түлөө ба уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые зөөлэрүүлхын түлөө тэмсэлдээ партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын абаһан хэмжээ-ябуулганууд тухай, социалистическэ лагериин хүсэнүүдэй нягтаар жагсаһан ба хүсэ ехэтэйгээр ургажа байһан тухай, арадай демократиин оронуудай арадуудай хоорондо ахадүүгэй холбоо барисаанай бэхижэһэн тухай нүхэр Хрущев хэлэнэ.

—Советскэ арад Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездэдэ тон ехэ эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна,—гэжэ нүхэр Хрущев хэлэнэ. — Советскэ арад өөрынгөө зохёон байгуулхы хүсые улам һалбаруулан, энэ түүхэтэ событида ойртожо ябана. Промышленностиие хүгжөөхэ түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Олон республиканууд ба областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэлдэ һайн ургаса ургуулаа. Зарим зүүн областьнуудта ган гасуур боложо, бага ургаса абтаһан байбашье, орон дотор бүхы дээрээ урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй ехэ тариан абтаа. Ниитын малажал хүгжөөгдэжэ байна. Мяха, һү болон малажалай бусад продуктнуудай үшөө багашаг байбашье, эдэ продуктнууд һураггүй ехээр абтадаг болоо. Ойрын жэлнүүдтэ малажалай продуктнуудые абалга эрид ехэдхэхын тула парти ба правительствын хамаг хүсэеэ элсүүлжэ байһаниинь мэдээжэ.

Хэрбээ хүдэлмэриингөө дутагдалнуудта шүүмжэлэл ехэтэйгээр хандадаг ба тэдэнээ эрид шууд усадхадаг болоо һаамнай ажахын бүхы һалбаринуудта хэрэг ажалнай бүри һайнаар ябахань лабтай.

—Севастополь городто Улаан Тугай орден барюулагдаһан энэ баяр ехэтэ ушаралые таанадтай хамта гансашье тэмдэглэхын тула биднэр эндэ ерээгүйбди,—гэжэ нүхэр Хрущев хэлэбэ. — Биднэр таанадые нэгэ бага магтаабди, тиигэбэшье, бии байһан дутагдалнуудыетнай бүри ехээр шүүмжэлээбди. Энээнһээ имагтал туһа болохо гэжэ бодонобди. Үсэгэлдэр туйлаһанаараа биднэр баярлаха зуураа, үглөөдэр тухайгаа хододоо һанажа ябаха, холые хараха, өөһэдынгөө хүдэлмэридэ шүүмжэлхы ёһоор хандаха, дутагдалнуудаа саг соонь элирүүлхэ ёһотойбди. Теэд үшөө бага бэшэ дутагдалнуудтай байһамнай гэмшэлтэй. Һанаатаа амарха ба һайзагайрхаха гээшэ имагтал манай дайсадта, советскэ гүрэнэй дайсадта туһалха тон хоротой хэрэг мүн гэжэ һанажа ябаха хэрэгтэй.

Үндэр шанда харюу болгон, ажалайнгаа амжалтануудые улам арьбадхахые, улам һайнаар ажаллахые, физическэ ба ухаан бодолойнгоо ажалай үрэ дүнгүүдээр хүн бүхэнэй сэдьхэлээ хананги байхаар ажаллахые нүхэр Хрущев уряална.

Севастополиин ажалшад, Хара далайн флодой морягууд шэнэ амжалтануудаараа Эхэ ороноо баярлуулха аабза гэжэ найдажа байһанаа нүхэр Хрущев мэдүүлбэ.

Үгэеэ дүүргэхэ зуураа, нүхэр Хрущев иигэжэ уряалба:

—Агуухэ Ленинэй байгуулһан Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлдээ урагшаа, шэнэ илалтануудта зорие!

(Манай түүхэтэ бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ Коммунистическэ партидаа советскэ арадай инаг дуратай, бэеэ үгэнги байһаниие гэршэлһэн үни удаан альга ташалга зал дотор нэрьенэ.).

* * *

Фанфарнуудай хүгжэм ба барабануудай нэрьеэн доро Севастополиин пионернууд зал соо орожо ерэнэ. Тэдэнэр городской Соведэй баярай заседанида хабаадагшадые халуунаар амаршална.

Түрүүлэгшээр һууһан С. В. Сосницкий ажалшадай депутадуудай Севастопольско городской Соведэй баярай заседаниие хаагдаа гэжэ соносхобо.

* * *

Баярай заседанида хабаадагшадта ехэ концерт харуулагдаа.

КПСС-эй ОБКОМОЙ VI ПЛЕНУМ

Һү ехэр һаадаг, мяха болон нооһо ехэр абадаг болохын, малажалай байрануудые барихын ба малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилхын түлөө социалистическэ мүрысөө саашадань дэлгэрүүл...

Пленумэй хэлсэхэ зүйлэй нэгэдэхи асуудалаар—«Һү ехэр һаадаг, мяха болон нооһо ехэр абадаг болохын, малай байрануудые барихын ба малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилхын түлөө социалистическэ мүрысөө улам дэлгэрүүлхэ тухай» элидхэл КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **В. И. Дубровский** хэлээ.

Колхоз, совхоз, аймаг бүхэн, республика хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжэхэ эли тодо түсэбтэй байна, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. — Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй ехэ туһаламжые хэрэглэн, малажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохо талаар зарим тэды амжалта туйлаа. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо нооһон 16,3 процент үлүү ехээр абтаа. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 54 килограмм нооһо абтаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 66 килограмм абтаа. Эдлүүриин газарай 100 гектарта Баргажанай аймагай колхозууд 122 килограмм, Курумканай—109, Хоринн—99,5, Сэлэнгын—93,2, Хэжэнгын—86, Боргойн совхоз—192 килограмм нооһо абаа.

Тэрэшэлэн һүн урдынхиһаа ехээр һаагдаа. Эдлүүриин газарай 100 гектарта 1954 ондо 16,8 центнер һү абаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 20,5 центнер абтаа. Һү һаалгаар Прибайкальска аймагай колхозууд һайн амжалта туйлаба. Энэ аймагта үнеэн бүриһөө 1388 литр һүн һаагдаа, эдлүүриин газарай 100 гектарта 57,1 центнер һүн абтаа. Мүн Кабанскын, Яруунын, Түнхэнэй, Баргажанай, Тарбагатайн, Иволгын болон бусад зарим аймагуудай колхозууд һү ехээр һааһан байна.

Түсэблэлгын шэнэ гурнмай ёһоор эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ али зэргын продукци абтанаб, тэрээгээр лэ хүдэлмэри сэгнэгдэхэ ёһотой гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Энэ талаар хараад үзэхэдэ, ажахын үнгэрэгшэ жэлые хангалтагүйгөөр дүүргээбди. Юрэнхыдөө һү һааха түсэб 86 процент дүүрээ. Мухаршэбэрэй, Заиграйн, Кударын аймагууд энээгээр илангаяа ехээр гээгдэнэ. Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Бичурын аймагууд эдлүүриин газарай 100 гектарта оройдоо 10—13 центнер һү абаа. Тэрэшэлэн мяха абалгаар тон хангалтагүй дүнгүүдтэйбди. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, республика доторнай мал олоор таргалуулжа, мяха ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэл, энэ ехэ зорилгые шиидхэхын түлөө колхозингуудай ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдээгүй байгаа. Даалгабаряа оройдоо 60 процент дүүргээбди. Нооһо абаха түсэбөө республикын 111 процент дүүргэбэшье, зарим аймагууд 1954 ондо эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ абагшаһаа мүнөө жэлдэ нооһо һурагүй багые абаа. Боргойн совхоз мүн нооһо хайшалха түсэбөө дүүргээгүй. Гадна, республикын колхозууд шубуу үсхэбэрилхэ, үндэгэ абаха түсэбөө мүн лэ дүүргээгүй.

Малажалай продуктнуудые абаха түсэбөө дүүргээгүй байһанай нэгэ шалтагаан хадаа малай тоо толгой удаанаар олошоруулагдана. Мал ухүүлһэнэй, һубайруулһанай, мүн доторой хэрэгсэлдэ олон мал гаргашалһанай гэмээр эбэртэ бодо мал үсөөрһэн байна. Илангаяа Зэдын, Хоринн, Сэлэнгын болон бусад аймагуудта эдэ малай тоо бүри ехээр хороо. Мүн гахай үсхэбэрилгэ тон муугаар ябуулагдана. Жэшээнь, Кяхтын, Закаменай, Кабанскын ба Кударын аймагуудта эхэ гахай олоор хороогдоо. Ингэжэ байхадаа мүнөөнэй эрилтын ёһоор мяха ехээр абадаг болохын аргагүй.

—Бурят-Монгол хадаа Сибириин ба Дальна Востогой бусад областьнуудтай хамтадаа ойрын жэлнүүдтэ нарин, нарибтар нооһо абадаг томо база болножо шадаха аргатай гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум тодорхойлоо һэн,—гээд нүхэр Дубровский саашань хэлэнэ.—1955—1960 онуудта колхозуудай ажахые хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудай ёһоор, колхозуудта хонидой тоо хоёрһоо үлүүгээр олошоруулагдаха, нооһо хайшалалга 3,8 дахин ехэ болгогдохо ёһотой. Энэ ехэ зорилгые бэелүүлхын тулада хони үсхэбэрилгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулха, бии байһан дутагдалнуудые усадхаха, хонь үсхэбэрилхэ гээгдэнги аргаһаа хахасаха ёһотойбди.

Хонидые үбэл ба хабар эртэ хурьгалуулха гээшэ шухала хэмжээ-ябуулга мүн. Энэ арга хадаа хабар, зун хурьгалуулагшаһаа жэшээгүй һайн гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл тодорхойлоо. Гэбэшье, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хуушанайнгаа аргаһаа хахасаха дурагүй байдаг.

Хони үсхэбэрилгын түрүү арга—хонидые үбэл хурьгалуулга хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Тиихын тулада эхэ хонидоо искусственнаар ороондо оруулха хүдэлмэри октябрь соо заатагүй дүүргэхэ шухала. Энэ хүдэлмэриин хойноһоо шанга хиналта табиха хэрэгтэй. Энээнтэй хамта чабанска бригадануудай ажалай эмхидхэлые һайжаруулха ёһотой. Энээнгүйгөөр хони үсхэбэрилгэдэ амжалта туйлагдахагүй байна.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгэ тухай саашань элидхэлшэ хэлээ. Олон колхозууд үбһэ багатайгаар үбэлжэлгые угтахань. Олон колхозуудай полинууд дээрэ солоомо хуряагдангүй хэбтэһээр зандаа. Тиимэһээ тон һаяын үдэрнүүдтэ бүхы солоомоёо хуряажа абахын тулада яаралтай хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тулада бүхы малаа типовой байрануудаар хангаха шухала. Колхозууд барилгаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа юм. Энэ зундаа шефскэ организациинуудай туһаламжатайгаар 300 мянган тоннын силосно барилга, мүн малай олон байранууд баригдаа. Энэмнай үшөөл бага. Малай байрануудые ба малшадай гэр барижа дүүргэхэ зорилго табигдана. Барижа эхилһэн бүхы байрануудаа ноябриин түрүүшын 10 хоног соо дүүргэжэ ашаглалгада оруулхаар, хуушан байрануудые заһабарилжа дүүргэхээр ажалаа эмхидхэхэ ёһотой. Фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилга хадаа малажалые культурнаар эрхилэлгын шухала нүхэсэл мүн. Гэтэр, энэ хүдэлмэри тон удаанаар ябуулагдана. Зарим колхозууд механизацилгын түхеэрэлгэ абаһаншье һаа, тэдэнээ тодхоногүй. Хүдөө ажахын министерство, тусхайлхада, министрын орлогшонор нүхэд Хазагаев ба Ламброзо, колхозуудтахи барилгын управлениин начальник нүхэр Сметанин гэгшэд энэ асуудал хэрэгсээнэгүй.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө колхозууд, бригаданууд болон фермэнүүдэй тэмсэжэ байһан дүй дүршэл дээрэһээ харахада, олониитын дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанһаа, партийна хүтэлбэриин хэмжээнһээ бүхы ажалай амжалта дулдыдадаг гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ. Малажалые саашадань хүгжөөхын тулада партиин айкомууд ба тэдэнэй инструкторска группанууд партиин шиидхэбэриие дүүргэхэ хэрэгтэ колхозингуудые элсүүлхэ, фермэнүүдтэхи ажал хүдэлмэриие һайжаруулха ёһотой. Коммунистнуудай олонхинень малажалда хүдэлгэдэг болохо хэрэгтэй.

Культбазанууд, фермэнүүдтэхи улаан булангууд хадаа малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг газар болохо ёһотой. Үнгэрэгшэ үбэл республикын колхозуудта 160 культбаза хүдэлөө һэн. Энэнь тон үсөөн гээшэ. Мүнөө жэлдэ культбазануудые болон улаан булангуудые олоор эмхидхэхэ, тэндэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, «Малшадай үдэр» үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Удаа тээнь нүхэр Дубровский болбол хүдөө ажахын наукын туйлалтануудые ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажалда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала байһые тэмдэглээд, саашань малшадай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ зорилгонууд дээрэ тодорхойгоор тогтобо.

—Хүнүүдые политическээр хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй ажалай эдэбхиие дээшэлүүлхэ хүсэтэ арга зэбсэг болбол социалистическэ мүрысөөн юм, —гэжэ нүхэр Дубровский хэлэбэ.— Республика дотор, илангаяа түрүү аймагууд ба колхозуудта малшадай мүрысөөн мүнөө жэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөнэй дифференцированнэ условинуудые КПСС-эй обкомой ба Министрнүүдэй Соведэй зохёожо баталһыень таанар мэдэнэт. Мүрысөөнэй эдэ условинууд болбол олохон партийна организацинуудта нийтэ-политическэ хүдэлмэриие шангадхаха ба социалистическэ мүрысөөе һайжаруулха арга хэрэгсэл боложо шадаһан юм. Тэдэ, хаана яанагүй иимэ боложо шадаагүй, мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ ехэнүүд дутагдалнууд бии, тэдэ дутагдалнууд малажал дээрэхи хүдэлмэридэ муугаар нүлөөлнэ.

Зарим партийна организацинуудта нийтэ-политическэ хүдэлмэри доодо хэмжээндэ табигданхай. Тэрэ хүдэлмэри малшадай урда табигдаһан эли тодорхой зорилгонуудһаа таһарангяар, дайшалхы хурса шэнжэгүйгээр ябуулагдадаг.

Зорилто юуб гэхэдэ, эдэ дутагдалнуудые эрид зайсуулха, малшадай дунда политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэриие улам һайжаруулха, хүдөө ажахын асуудалнуудаар парти, правительствын гаргаһан тогтоолнуудые улад зондоо бүри гүнзэгыгөөр ойлгуулха ёһотойбди. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй зааһанай ёһоор, политическэ хүдэлмэри болбол шадаал һаа һайнаар хүдэлмэрилхэ, хүсэл зоригые улад зондо түрүүлхэ, тэдэнэй үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлхэ, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэдэ, ажалай эмхидхэлые дам саашадань һайжаруулхада, ажалай журам бэхижүүлхэдэ туһалха ёһотой юм.

Зарим районуудта улад зоной дунда ябуулагдаха политическэ хүдэлмэриие гансахан лэ агитаторнуудта тоходог зантай. Тиигээд, энэ хэрэггүй зангаа эрид орхихоор болоол. Политическэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилхы кадрнууд бултадаа, тэрэ тоодо айкомой секретарьнууд ба бюрогой гэшүүд, аймагай партийна эдэбхитэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, МТС-үүдэй ба совхозуудай директорнууд ябуулха ёһотой.

Бурят хүн зоной дийлэнхи олон — тиимэ колхозуудта политическэ хүдэлмэриие ба харуулан ойлгуулха агитациие колхозингуудай түрэлхи бурят хэлэн дээрэнь ябуулха шухала.

Партиин XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөе малшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зуураа, фермын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд дээрэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хододоо гаргажа байха, тэдэ дүнгүүдые аймагуудай ба республиканска газетэнүүдтэ харуулжа, радиогоор дамжуулжа байха, мүрысөөндэ хабаадагшадай амжалтануудые харуулһан бюллетенүүдые аймаг бүхэндэ гаргажа байха хэрэгтэй. Мэргэжэл мэргэжэлээрээ—һаалишад һаалишантаяа, хонишод хонишодтоёо, гахайшад гахайшадтаяа гэхэ мэтэ мүрысэхэ ябадал туйлаха, тэдээнэй хүдэлмэриин онсо өөрэ талыень хараадаа абаха, тэдэ бүгэдэдэ таарамаар мүрысөөнэй тиимэ показательнуудые ба тэдээнэй хүдэлмэриие сэгнэхэ хэмжээнүүдые олохо шухала. Эрхим малшад, тэдэнэй ажал ба туйлалтанууд тухай хаа хаанагүй хэлэжэ, зарлажа, олониитэ зондо дуулгажа байха шухала.

Малажалда ажахын шэнэ жэлэй эхилһэнтэй хамта мүнөө колхозуудай фермэнүүдэй ба бригадануудай хоорондо, тэрэшэлэн районуудай хоорондо мүрысөө дэлгэрүүлхэ шухала. Малшадай аймагай зүблөөнүүд дээтүүр, мүн колхозуудташье, нёдондо жэлэй мүрысөөнэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэжэ ойрын сагта дүүргүүлхэ, малажалай хүдэлмэрилэгшэдөөр шэнэ уялганууды абхуулха, колхозууд ба аймагуудай хоорондо ерэхэ жэлдэ шэнэ договорнуудые баталуулха шухала байна. Гадна, энэ шэнэ жэлдэ хүршэ Читын областьтойгоо мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэ ёһотойбди.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэриие бодотоор бэелүүлхын тулада малшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлан, партиин XX съездые угтаха гээшэ партийна организаци бүхэнэй тон шухала зорилго мүн.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн эхилнэ. КПСС-эй Тарбагатайн айкомой секретарь нүхэр **И. Д. Черняков** түрүүлэн үгэ хэлээ. Малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абахын түлөө партийна организацинингаа хүтэлбэри доро Тарбагатайн аймагай колхозингууд болон механизаторнуудай тэмсэжэ байһан тухай нүхэр Черняков хэлэбэ. Энэ жэлдэ аймагай колхозууд һү ехээр һаахын түлөө тэмсэхэ зуураа, бага зэргын амжалта туйлаа. Ажахын үнгэрэгшэ жэл соо аймагай колхозууд үнеэн бүриһөө 983 литр һү һаагаа. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ орходоо 220 литрээр ехэ болоно. Хамта дээрээ аймаг нёдонлонойхиһоо һү 33 процент ехээр һаагаа.

— Энэ жэлдэ мяха ехээр абахын түлөө мүн лэ горьтой хүдэлмэри ябуулагдаа, — гэжэ нүхэр Черняков саашань хэлэбэ. — Аймагай колхозууд гахай олоор шахажа, гүрэндэ тушааха хүдэлмэри муу бэшээр эмхидхээ. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ аймаг соо абтаһан мяханай 40 процентнь гахайн мяхан болоно. «Победа», «Путь Ленина», Дзержинскын нэрэмжэтэ колхозууд шахаһан гахай бүхэнһөө 100 килограммһаа бага бэшэ мяха абана, бүхы мүнгэн олзынгоо дүрбэнэй нэгэ хубиие гахай шахалгаһаа абана.

—Малажалда хүдэлхэ хүнүүдые зүбөөр оложо табихын тулада партийна организацинууд ехэ хүдэлмэри ябуулһан байгаа, — гэжэ нүхэр Черняков хэлээ. — Фермэнүүдые даагшадаар эльгээгдэһэн коммунистнууд партиин найдабариие харюулжа шадаа. Манай хүдэлмэридэ үшөө ехэ дутагдалнууд бии байна. Малажал хүгжөөхэ түсэб аймагаараа дүүргэжэ шадаагүйбди. Һү багаар һаадаг хэдэн колхозууд бии. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ бага продукци абтана. Тарбагатайн, Жиримскэ МТС-үүдтэ түрүү дүй дүршэл мууса дэлгэрүүлэгдэнэ. Мүн малда тэжээл бэлэдхэхэ асуудалые мууса шиидхэнэбди. Эдэ бүхы дутагдалнуудые зайсуулха, малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, партиин XX съездые ажалай амжалтаар угтаха хэрэгтэ аймагай партийна организаци хүдөөгэй ажалшадай хүсэл эрмэлзэлгые зорюулха байна.

Малажалые улам хүгжөөхын, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын тулада Зэдын аймагай партийна организациин хэжэ байһан хүдэлмэри тухай КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **А. В. Желтый** хэлэбэ. Малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абахын тулада түбхын түрүүндэ бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл хүрэхэ зэргээрнь бэлэдхэхэ шухала,—гэжэ тэрэ хэлээ.— Энэ асуудал шиидхэхын тулада һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотор горьтой хүдэлмэри хэгдээ. Энээнэй тула бидэнэр шэнэ газар эдлүүрилэн ашаглажа эхилээбди. Хэрбээ хоёр жэлэй саада тээ колхозуудай тарилгын талмай 24 мянган гектар байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 48 мянган гектар болоо. Мүнөө жэлдэ тарияанай муу бэшэ ургаса абтаа, гүрэндэ ехэ тариян тушаагдаа. Колхозингуудай ажалта үдэртэ горьтой тариян хубаагдаха, мүн малай тэжээлдэ ехээр таһалагдаха байна. Энээнтэй хамта кукуруза тарижа ургуулга тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Кукуруза гээшэмнай малда тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ шиидхэхы улхашанартай культура мүн. Мүнөө жэлдэ энэ шэнэ культура манай аймагта ехээр таригдаа, һайншье ургаса абтаа. Энээнэй ашаар урда жэлэйхиһээ 6 дахин ехэ силос кукурузаар дараабди. Саашадаа энэ культура һайн ургаса үгэжэ шадаха байна.

— Һүүлэй хоёр жэл соо хонидой тоо олошороо, мүн үүлтэрыншье һайжараа, — гэжэ нүхэр Желтый саашань хэлэбэ.—Энээнэй ашаар нооһон ехээр абтадаг болоо. Мүнөө жэлдэ аймагай колхозууд, Боргойн совхоз нёдондо жэлэйхидэ орходоо нооһо 65 процент үлүү ехые гүрэндэ тушаагаа, илангаяа нарин, нарибтар нооһо ехээр абадаг болоо. Нарин нооһон 8 дахин, нарибтар нооһон 3 дахин ехээр абтаа. Колхозууд хонин бүриһөө 2 килограмм, Боргойн совхоз 3 килограмм нооһо абаа. Мүн манай хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии. Нооһо, һү үшөө ехээр абаха арга олдохо байгаа гэжэ түрүү колхозуудай дүй дүршэл харуулна. Гахай үсхэбэрилгэ тоогдоногүй. түрүү арга мууса дэлгэрүүлэгдэнэ. Боргойн совхозые хүтэлбэрилхы кадрнуудаар, илангаяа фермэнүүдые эрхилэгшэдээр хангаха асуудал шиидхэгдэнэгүй. Манай аймагта барилга хэхэ хүдэлмэри олон бэрхэшээлтэй тохёолдодог, мүнгэн зөөри, барилгын материал дуталдана. Малажалай фермэнүүдые механизацилха асуудал юрэнхыдөө тон муугаар шиидхэгдэнэ. Эдэ гол шухала асуудалнуудта КПСС-эй обкомой анхаралаа ехээр табилсаа һаань, һайн байгаа.

КПСС-эй Сэлэнгын айкомой Селендумын МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр **Ц. Б. Раднаев** малшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, партийна организацинуудай зүгһөө тэрэниие тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ тухай хэлэһэн байна. Һайнаар эмхидхэгдэһэн социалистическэ мүрысөөнэй ехэ туһатай байһые нүхэр Раднаев иимэ жэшээ дээрэһээ харуулаа: Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз хүршэ Калининай нэрэмжэтэ колхозтой мүрысэдэг, эдэ хоёр бэе бэеэ шалгадаг, тиигэжэ дутагдалнуудаа элирүүлэлсэдэг байна. Үни холын гээгдэлтэй ябадаг Калининай нэрэмжэтэ колхоз хүгжэнги ажахытай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажал дээрэһээ жэшээ абажа, өөһэдынгөө ажахые урагшань татахын түлөө яһала юумэ хэһэн байна. Мүн эдэ хоёр колхозой племенной фермэнүүд хоорондоо ажалаа шалгалсахадаа бэе бэедээ ехэ туһа хүргэлсөө. Калининай нэрэмжэтэ колхозой племенной фермын һаалинад Юрөөгэйнгөө нүхэдтэ ошожо, ажалтайнь танилсаха зуураа, суута һаалишан Цырендоржиеваһаа олон юумэ асуужа, һуража абаһан байгаа. Хүршэ нүхэдэйнгөө асуудалнуудта нүхэр Цырендоржиева бүхэли час соо хүрюусажа, өөрынгөө ажал тухай хөөрэжэ үгөө.

Прибайкальска аймагай колхозингууд, механизаторнууд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй партиин ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байһан тухай КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Г. П. Перевалов** тогтон хэлээ. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай партийна организаци, мүн колхозуудай, МТС-үүдэй партийна организацинууд малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Энээнэй ашаар һүн ехээр һаагдаа. Хэрбээ 1954 ондо аймаг дотор үнеэн бүриһөө 854 литр һүн һаагдаа һаа, мүнөө жэлдэ 1388 литр һаагдаа. Эдлүүриин 100 гектарта 63 центнер һүн абтаа. Аймагай колхозууд гүрэндэ һү тушааха, худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Эдэ бүгэдэ хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, партийна организацинууд, колхозуудай правленинүүд хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байгаа. Үнгэрэгшэ үбэлдөө үнеэдээ бүлеэсүүлһэн уһаар уһалдаг, солоомо амтаруулжа, буйлуулжа малда эдюулдэг байгаа. Зунай сагта ногоон конвейер эмхидхээ. Ажалдаа түрүү арга хэрэглэхэһээ гадна, малажалда хүдэлхөөр дүршэлтэй хүнүүд эльгээгдэһэн байна. Гадна, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэй, фермэнүүдые даагшанартай семинар үнгэргэжэ, түрүү колхозуудай дүй дүршэлтэй танилсуулдагбди.

— Манай аймаг дотор мүн гээгдэжэ ябаһан колхозууд бии, — гэжэ нүхэр Перевалов саашань хэлэбэ.— Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз һү багаар һаана. Мүн малай һубайрха ушар олоор үзэгдэдэг. Мяхан үшөөл багаар абтана. Эдэ бүгэдые усадхахын тулада партийна организацинууд зохихо хэмжээ абаха.

Бурят-Монголой малажалай туршалгын станциин директор нүхэр **И. М. Хамаганов** малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри тухай хэлээ. Малажалда научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулдаг эмхи зургаанууд олон. Бурят-Монголой зооветинститут, малажалай туршалгын станци, гүрэнэй племрассаднингууд булта туршалгын хүдэлмэри ябуулдаг байна.—Тиигээд, эдэнэй хүдэлмэри нэгэ газарһаа, нэгэ центрһээ залан ударидагданагүй, эдэнэр барисаагүйгөөр, мүр мүрөө хараад хүдэлнэ. Иимэ ажалһаа өөдтэй үрэ гарахагүй,—гэжэ нүхэр Хамаганов зүб шүүмжэлэл хэбэ. Станциин дэргэдэ научно-методическа конференци хэдэн дахин үнгэртэгдөө, олон газарта туршалга хэгдэжэ байдаг. Эбэртэ бодо малай үүлтэрые үндэһөөрнь һайжаруулха зорилгоор Сэлэнгын аймагта хэдэн туршалга хэгдэнэ.

— Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ зарим тэды амжалта туйлагдаа,—гэжэ Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Т. И. Макарова** хэлэбэ. Энээн тухай эндэ олон хүн хэлээ. Тэдэ мүнөө бидэнэр саашадаа хэхэ хүдэлмэри тухайгаа, дутагдалнуудаа усадхаха арга тухайгаа, малаа хайшан гэжэ үбэлжүүлхэ тухайгаа гол түлэб хэлсэхэ ёһотойбди. Юрэ манай республика дотор малай ашаг шэмэ тон бага зандаа. Малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг болохын тулада республикын Хүдөө ажахын министерство, МТС-үүд муугаар тэмсэнэ, малажалдахи гол шухала асуудалнуудые мууса шиидхэнэ. Малай фермэнүүдые механизацилха асуудал хараад үзэе. Үнгэрэгшэ хабартаа манай колхоз фермээ механизацилха элдэб түхеэрэлтэ абажа эхилһэн байгаа. Теэд эдэ түхеэрэлтэнүүдые бултыень худалдажа абаха аргагүй. Энэ хэрэгтэ «Сельэлектро» туһалха ёһотой. Гадна, малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ асуудал муугаар шиидхэгдэнэ, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулагданагүй. Мүнөө хаа хаанагүй үбһэ тэжээл бага байна. Тиимэһээ энэ жэлэй үбэлжэлгэ бэрхэшээлтэй байха болоно. Энээниие хараада абажа ажаллаха шухала. Сабшалангай газар уһалха хүдэлмэри ябуулха тухай бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Энэ талаар манай колхоз бага зэргын хүдэлмэри хэжэ эхилээ, теэд МТС-эй зүгһөө ехэ туһаламжа хэрэгтэй. Колхозуудай сабшалангай газар уһалха хүдэлмэри ябуулхаар саг болоо.

Саашань нүхэр Макарова малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри һайнаар ябуулха, гахай үсхэбэрилхэ тухай, мүн шефүүдэй хүдэлмэри тухай хэлээ.

БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство ажахын гол асуудалнуудые муугаар шиидхэнэ, малажалые саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые, тусгаарлан хэлэбэл, бэлшээри болон сабшалан уһалха, хүдөө ажахые электрификацилха асуудалые шиидхэлгэ унжагайруулна, Министерствын хүдэлмэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд хүдөө нютагуудаар үсөөн ябадаг, ябахадаашье тэндэ удаан тогтожо, МТС болон колхозуудта шухала туһаламжа үзүүлдэггүй гэжэ Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **П. И. Хадалов**, КПСС-эй Хэжэнгын айкомой Чесаныи МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр ... **голов**, КПСС-эй Байк... айкомой секретарь С. С. ... ба бусад үгэ хэлэһэн ... шүүмжэлбэ.

Мүн пленум дээрэ ... колхозуудые цемент, ... шэл, барилгын хадааһан ... мотор, дулаан хубсаһан ... тын шухала зүйлнүүдээр ... гэжэ Бурмонкоопсоюз... «Сельэлектрын» контор... водстрой» болон бусад ре... ска эмхи зургаанууды ...

Нийтын малай ашаг ... шэлүүлхэ талаар КПСС... январска Пленумэй таб... гонуудые дүүргэхын түлөө ... стическэ мүрысөө малш... эмхидхэхэдэ «Малшадай ... гэргэлгэ ехэ ашатай ту... ба гэжэ партиин Куд... мой секретарь нүхэр ... **доров**, партиин Бичур... Бага-Куналейн МТС-эй ... секретарь нүхэр **А.** ... **нов** ба бусад үгэ хэлэһэн ... тэмдэглээ. «Малшадай ү... лишадай, хонишодой, ... суглархада үнгэрһэн һар... гагдажа, мүрысөөндэ т... ба гээгдээшэд тодордо... дэхи дутагдалнууд эли... «Малшадай үдэртэ» колх... лэгшэнэр, мэргэжэлтэд... байлсадаг. Тэдэнэр ... шүүмжэлэлые, дурадхали... лаһанайнгаа һүүлээр, да... шухала хэмжээ абадаг ба... тэндэ суглараһан олон ма... рүү дүй дүршэл ба наук... танууд тухай, парти, ... вын дотоодын ба гадаа... каар һонирхолтой лекци... дана. Тиимэһээ «Малш... рые» саашадаашье бүр... гээр, һайн бэлэдхэлтэйг... жэ байха гээшэ шухала ... лоно.

КПСС-эй Мухаршэбэрэй ... секретарь нүхэр **Г. Ф. Кар...** лай ашаг шэмэ дээшэлүү... дэлгэрһэн мүрысөөе парт... низацинуудай хүтэлбэр... дүршэл тухай тогтон хэлэ...

— «Коммунизм» кол... ажалда 120 гаран хүн ... Тэндэ малшадай, фермэн... рондо мүрысөөн дэлгэрэн... хэды шэнээн һү һааһан д... хэндэ гаргагдадаг. Соц... скэ мүрысөөнэй дүн 10 хо... дэ гаргагдаад, һарын эц... гээдэг «Малшадай үдэр... дүн соносхогдодог. Тэрэ ... тын һонин, «Дайшалхы ... ходо гаргагдадаг. Мүрысө... шадта Улаан туг барю... Мүн тэндэ суглархадаа, ... өөһэдынгөө дүршэл тухай ... дээ хөөрэжэ үгэдэг.

Социалистическэ мүрыс... дай дунда шадамараар ... дэжэ, нийтэ-политическэ ... һайнаар ябуулһанай аш... ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ 19... гоо түсэб энэ колхоз үлүү... гээ.

Урда жэлдэ орходоо үб... абаһан, тиихэдэ нийтын м... толгойнь нилээд олошорһон ... мүнөө жэлэй малай үбэл... хэшээлтэй болохо гэжэ ... рээд, Курумканай колх... МТС малай үбэлжэлгэд... сөөрөө бэлэдхэжэ байна ... тиин Курумканай айко... ретарь нүхэр **Д. Т. Ра...** лэбэ. Хүдөө ажахын үнг... лэй дүн һаалишадай суг... рэ зүбшэн хэлсэгдээ. Улаа... лон Читын мяханай комб... аяар Курумканһаа малы... асархада ехэ турана. Тиим... гажанай загаһанай комбин... гэдэ мал үүсэлэлгын пункт ... хэ саг болоо гэжэ тэрэ хэл...

Нүхэр Дубровскиин ... зүбшэн хэлсэлгэдэ БМАССР... нистрнүүдэй Соведэй т... нүхэр **Д. С. Болсохоев**, ху... хын министр **П. Н. Ивано...** жанай аймгүйсэдкомой т... **Н. Н. Васильев**, КПСС-эй ... скын айкомой секретарь нүх... **Мирошниченко**, КПСС-эй ... айкомой секретарь **Ч. Д.** ... ВЛКСМ-эй обкомой секре... хэр **Н. В. Бутуханов**, КПС... чурын айкомой секрета... **Хлебников**, СССР-эй Бэлэд... нистерствын Бурят-Монгол... лөөлэгшэ **Б. Б. Сельверов** г... хэлээ.

КПСС-эй обкомой нэгэд... ретарь **А. У. Хахалов** плен... дэлгэрэнгыгээр үгэ хэлээ. ... һаадаг болохо тухай, хон... рилгэ тухай, мяха ехээр абад... хо, гахай олоор шахадаг б... хай, малай үбэлжэлгэ эмх... үнгэргэхэ ба кадрнуудтай ... хүдэлмэриие һайжаруулха ... асуудалнууд дээрээ нүхэр ... тогтожо хэлэбэ.

КПСС-эй ОБКОМОЙ VI ПЛЕНУМ

офсоюзна организацинуудай хүдэлмэри тэдэниие партийна талаар хүтэлбэрилгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай

ой хоёрдохи асуудалаар зна органуудай хүдэлмэ- ие партийна талаар хүтэл- һайжаруулха хэмжээнүүд лэдхэл КПСС-эй Бурят- секретарь нүхэр Г. И. лбэ.

листическэ промышленнос- шадань хүгжөөхэ, техниче- алтэ туйлаха ба үйлэдбэ- дэлые һайжаруулха ту- С-эй ЦК-гэй июльскэ Пле- айһан зорилгонууд тухай, гонуудые республикын на предприятинуудай хэр бэелүүлжэ байһан тухай имов элидхэлэйнгээ эхиндэ лэбэ.

кымнай промышленна лгын хэмжээн 1950 оной- уулхада 57 процентээр ехэ ан-Удын мяханай комби- ной завод, «Механлит» за- ынэ фабрика, Нижне-Ан- Усть-Баргажанай загаһанай вуд, Ээрын, Баруун Тар- леспромхозууд ба бусад приятинууд табанжэлэйн- ые дүүргээ. Энэ жэлэй 9 һа- ые республикын промыш- бухы дээрээ дүүргээ. Гэ- эта, промышленностимнай ндэ дутагдалнууд ехэ бай- модоной ба загаһанай про- сть энэ жэлэй 9 һарын ту- үргээгүй. Предприятинуу- ахуу процентнь һара бүхэ- үсэб дүүргэнэгүй. Мүн ба- редприятинууд муугаар хү- нэ. Машина болон түхеэ- дүүрэн хүсөөрөө хэрэглэг- түрүү технологи, шэнэ тех- анаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

союзна организацинуудай үдэлмэрилдэг, үйлэдбэрине хэрэгые, техникэ болон ин экономикые гүнзэгы- лдаггүй, социалистическэ эмхидхэлгэдэ анхаралаа бидаг, түрүү коллективүү- йлэдбэриин новаторнуудай эл һулаар дэлгэрүүлдэг ь промышленностьда горь- гдалнууд бии байһаар гэжэ Центральна Комитет заайһан үн лэ иимэ дутагдалнууд республикын профсоюзна ганизацинуудай ажал хү- э бии байна.

ликын профсоюзна олон ор- вуud эдэбхи үүсхэлгүйгөөр социалистическэ мүрысөө э ба хүтэлбэрилхэ хэрэгые мүрысөөнэй дүн гаргажа, тын Улаан тугуудые түрүү вуудтэ үгэлгөөр хизаарла- эдэ эгээн шухала юумые— лэй дүй дүрнэлые дэлгэ- үйлэдбэридэ нэтэрүүгээр лхэ хэрэгые мартана. Мү- ю тэдыгээр эмхидхэдэг эгдэнэ. Иимэ дутагдалнууд Галуута- Ныурай рудоун- , ой модоной, нютагай про- остиин ба бусад предприя- профсоюзна организаци- үдэлмэридэ үзэгдэнэ. Мү- хидхэхэдээ профсоюзна ор- нууд хүдэлмэрилшэдые саг дэлмэреэр, материалаар бо- струментнүүдээр хангаха ала хэрэгтэ анхаралаа ба- ина.

парижуулагшадай, ухаа- огшодой хүдэлмэрине эм- үйлэдбэриин-техническэ да һайжаруулха, научно- кэ бүлгэмүүдэй эхин эмхи- предприятинуудта байгуул- нэй хүдэлмэридэ инженер- ческэ хүдэлмэрилэгшэдые, иин түрүүшүүлые хабаа- эрэгтэ элидхэлиэ онсо анха- уулаа.

эриин зүблөөнүүдые олон тинууд үсөөнөөр үнгэргэнэ. идэглэтдэһэн дутагдалнуу- йсуулха тушаа хэмжээн э, абтангүй үлэнэ. Ажа- рамые һайжаруулха та- профсоюзна органуу- ые дээшэлүүлхэ тушаа э тогтожо хэлэһэнэйнгээ профсоюзай райкомууд, об- областной совет профсою- одо шатын эмхинүүдые һу- лбэрилнэ гэжэ элидхэлшэ Партиин айкомууд, горко- и парткомууд болон пар- ин организацинууд проф- организацинуудые һулаар лнэ.

еспубликанска, городской, газетэнүүд профсоюзай ху- тухай үсөөн бэшэнэ гэжэ элидхэлшэ профсоюзуудай уд тушаа сааннадаа хэлэбэ. Климовэй элидхэлые зүбшэн эхилхэдэ Улан-Удын па- огонно заводой профсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр В. Д. Та- түрүүлэн үгэ абажа, заво- ективэй туйлаһан амжалта- ай тогтон хэлэбэ. Үнгэрһэн турша соо продукци бүтээн гаргаһан продукциингаа ые доошолуулха түсэбые шье һаа, заагдаһан номен- ёһоор түсэб дүүргэгдээгүй.

— Профсоюзай завком мүрысөөн- дэ түрүүлжэ ябаһан цехүүдэй ажа- лай илалтануудые тэмдэглээд лэ, гээгдэжэ ябадаг цехүүдэй хүдэлмэ- ритэй гүнзэгыгөөр танилсажа, гээг- дэһэн шалтагаанинь тодоруулжа, тэдэнэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуу- дые усадхахын тулада бодото хэм- жээ абадаггүй байгаа гэжэ нүхэр Та- ловирко мэдэрбэ. Эгээл тиимэһээ гээгдэһэн цехүүд гээгдэжэл ябадаг.

Заводой коллектив соо 800 гаран уралан парижуулагшад ба ухаалан зохёогшод ажаллана. Энэ жэлэй 9 һарын туршада тэдэнэй оруулһан дурадхалнуудые бэелүүлһэнэй ашаар 2170 мянган түхэриг алмагдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ профсоюзна ор- ганизацинууд тон һулаар хүдэлмэ- рилдэг болоо, ажал тухай гаргагда- һан хуулинуудые эбдэһэн ябадал- тай, хүдэлмэридэхи элдэб дутагдал- нуудтай профсоюзууд эбсэнэ гэжэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэд- бэрилдэг хүдэлмэрилэгшэдэй проф- союзай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр **П. Г. Лисютин хэлэбэ.**—Хү- дэлмэрилшэдые, илангаяа загаһаша- дые түрүүшын хэрэглэлэй зүйлнүү- дээр хангаха, мүн хүдэлмэрилжэ байһан газартань тэдэндэ медицин- скэ туһаламжа үзүүлхэ тушаа асуу- дал худалдаа наймаанай болон элүү- рые сахиха эмхи зургаануудай үмэнэ профсоюзуудай обкомой табихада партийна органууд манине дэмжээ- гүй. Тиимэһээ манай хэлсэжэ, зүб- шэжэ абаһан һанамжанууд бүтэнгүй үлэшөө. Профсоюзуудай нэрэ хүн- дые, тэдэнэй үйлэдбэри дээрэхи үүр- гые өөдэнь үргэхын тулада профсою- зуудай эхин эмхинүүдые хүтэлбэрил- дэг коммунистнуудай өөһэдынгөө партийна энэ даалгабарида харюу- салгатайгаар хандадаг болохо тушаа энээнһээ хойшо шанга эрилтэ пар- тийна эхин организацинууд, партий- на комитедүүд хэдэг болохо бэзэ гэжэ нүхэр Лисютин хэлэбэ.

МТС-үүдэй болон совхозуудай ди- ректорнүүд, мүн олон МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд со- циалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ профсоюзна организацинуу- дые хабаадуулалсанагүй, тэдэниие тоохоо болинхой,— гэжэ хүдөө ажа- хын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэ- дэй профсоюзуудай обкомой түрүү- лэгшэ нүхэр **Е. Ф. Мельничук** шүүм- жэлбэ. — Жэшээлхэдэ, Хонхолойн МТС-тэ тракторна хүдэлмэриин 10 хоногой дүн бэшэһэн бюллетень дээ- рэ МТС-эй директор партийна эхин организациин секретарь хоёр гараа табяад, тракторна отрядуудта эльгээ- дэг. Тракторна хүдэлмэриин 10 хоно- гой дүн гаргахадаа профсоюзай ра- бочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Лебеде- вые урилагшьегүй зантай. Энэ мэ- тээр профсоюз эндэ тоогдохоёо боли- шонхой. Үйлэдбэриин шухала асуу- далнуудые шиидхэлгэдэ, ажал хү- дэлмэри дээрэ аюулгүй байдалые са- хилгада МТС болон совхозуудай профсоюзуудай үүргые дээшэлүүлхэ тушаа тэндэхи партийна эхин орга- низацинууд һаналаа табидаггүй.

Ажал тухай гаргагдаһан хуулинуу- дые, ажалай аюулгүй байдалые са- хиха, салин хүлһэ түлэхэ болон ама- ралта, тусгаар хубсаһа ба эдеэ хоол үгэхэ тухай хуулинуудые эбдэһэн ушарнууд Суулгын, Ново-Брянска, Эгэтын ба бусад МТС-үүдтэ үзэгдэ- дэг. Хүдэлмэрилшэдэй хуулита эрхэ- нүүдые хамгаалха талаар профсою- зуудшье, Хүдөө ажахын министерст- вошье шухала хэмжээ абанагүй гэжэ Мельничук шүүмжэлбэ.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаа- нуудта хүдэлмэрилдэг профсоюзай гэшүүдэй дунда социалистическэ зөө- ридэ гамтайгаар хандадаг болохо ту- шаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Эгээл тиимэһээ Заиграйн, Хоринн, Сэлэнгын айма- гуудта эд хэрэглэгшэдэй коопераци- да ба леспромхозуудай ОРС-нуудта гүрэнэй зөөри үрһэн, хулгайлһан ушар олон. Худалдаа наймаанай хү- дэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүл- гын хүдэлмэри һайжаруулха, социа- листическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ ту- шаа Буркоопсоюзай правлениин тү- рүүлэгшэ нүхэр **В. Б. Танхаев** тог- тон хэлээ.

Ажалшадай дунда культурно-гэ- гээрэлэй хүдэлмэрине һайжаруулга- да профсоюзуудай үүргые дээшэ- лүүлхэ зорилгонууд тушаа КПСС-эй обкомой наука ба культурын таһагые даагша нүхэр **И. Н. Петухов** үгэ хэ- лэбэ. КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пле- нумэй зааһанай ёһоор, техническэ дэбжэлтэ промышленностьда туйла- хын тулада научна болон инженерно- техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дун- да профсоюзууд ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ. Профсоюзуудай клубуудай, библио- текэнүүдэй, улаан булангуудай хү- дэлмэрине һайжаруулжа, тэдэниие хүдэлмэрилшэдэй гэр бүлэтэеэ ерэжэ амарха газарынь болгохо шухала.

КПСС-эй Улан-Удын Горкомой сек- ретарь нүхэр **Е. Л. Магунов** уралан парижуулагшадай ба ухаалан зохёог- шодой тоо олошоруулха, социалисти- ческэ мүрысөөндэ бүхы хүдэлмэри- шэдые хабаадуулха ба мүрысөө хү- тэлбэрилхэ талаар профсоюзна ор- ганизацинууд ехэ үүргэ дүүргэхэ уял- гатай аад, тэрэнээ хүсэд дүүргэнэгүй гэжэ тэмдэглэбэ. Партийна органи- зацинуудай зүгһөө профсоюзна орга- низацинуудые хүтэлбэрилгэ һайжа- руулха тухай асуудал партиин Гор- комой пленум дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ үедэ профсоюзна организа- цинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутаг- далнууд элирүүлэгдээ. Зарим түрүү- шье предприятинуудта, жэшээлхэдэ, «Механлит», судна заһабарилгын за- водуудай партийна организацинууд профсоюзна организацинуудай хү- дэлмэрине бүри хүтэлбэрилдэггүй байба. Тэндэхи профсоюзна органи- зацинууд ажалай журам һайжа- руулха тушаа оролдолго батаар гаргагдадаг байгаа гэжэ элирүүлэг- дээд, профсоюзна организацинуу- дые хүтэлбэрилгэ һайжаруулхын, тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхын түлөө хэмжээн абтажа байна.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум профсоюзуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлһэн байна. Тэдэ дутагдалнууд манай республи- кын профсоюзна организацинуудай хүдэлмэридэ олоороо үзэгдэнэ гэжэ профсоюзуудай областной Соведэй түрүүлэгшэ **М. М. Могнонов** хэлэбэ. Ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ профсоюзууд эдэбхигүй, һулаар ха- баадана, предприятинуудай хүдэлмэ- ридэхи дутагдалнуудтай эбсэ- нэ. Коллективнэ договорнуудай дүүр- гэлтэ квартал бүхэндэ шалгагдана- гүй. Коллективнэ договороор абаһан уялгануудаа дүүргэхэеэ зарим пред- приятинуудай хүтэлбэрилэгшэд мар- тана. Тиихэдэнь профсоюзууд ямар- шье эрилтэ хэнэгүй. Илангаяа МТС- үүдтэ коллективнэ договорнуудай дүүргэлтэ шалгагданагүй. Ажалай үедэ хүдэлмэриин аюулгүйе сахиха гурим ой модоной предприятинуудта, МТС-үүдтэ сахигданагүй. Тэрээнһээ болоно гэмтэхэ ушар үзэгдэнэ.

Ажалай бүтээсые улам дээшэлүүл- хэ шухала арга нүхэсэл болгошо тех- ническэ зүбөөр зохёогдоһон нормын ёһоор хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ тодорхойлдог болохо хэрэгтэ олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон профсоюзна организацинууд анхаралаа табинагүй гэжэ шүүмжэл- хэтээ хамта, нүхэр Могнонов проф- союзуудай обкомуудай зүгһөө проф- организацинуудай хүдэлмэрине һу- лаар хүтэлбэрилжэ байһанине элид- хэлшэ болон үгэ хэлэгшэд зүб шүүм- жэлээ гэжэ мэдэрбэ.

— Партиин Заиграйн айком проф- союзай хүдэлмэрине мууса хүтэлбэ- рилдэг байгаа. Энэ дутагдалаа усад- хахын тулада партиин айкомой пле- нум дээрэ профсоюзай хүдэлмэрине һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, леспромхозуудай, МТС- үүдэй болон бусад предприяти болон эмхи зургаануудай профорганизаци- нуудай хүдэлмэрине һайжаруулха тушаа хэмжээ абажа байнабди,—гэ- жэ КПСС-эй Заиграйн айкомой сек- ретарь нүхэр **Ф. П. Петров** хэлэбэ. Леспромхозуудай рабочкомуудай тү- рүүлэгшэнэрые шэлэн ололгодо анха- ралаа ехээр табинабди. Ой модоной хүдэлмэришэдэй байра байдалые һай- жаруулгада «Забайкаллес» комбина- дай хүтэлбэрилэгшэд, мүн леспром- хозуудай профорганизацинууд анха- ралаа табинагүй. Тиимэһээ хүдэлмэ- ришэд нэгэ газарта удаан тогтожо хүдэлмэрилнэгүй. Леспромхозууд саг үргэлжын кадрнуудтай болоногүй. Тиимэһээ тэндэ ажалайнь журам һула, машина болон механизмууд бүтээсэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалга- бари дүүргэгдэнэгүй.

Социалистическэ зөөридэ болон ажалда коммунистическээр хандадаг үзэлтэйгөөр ажалшадые хүмүүжүүл- хэ хэрэгтэ профсоюзууд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой аад, тэрэнээ бэе- лүүлнэгүй гэжэ баримтануудта үндэ- һэлэн нүхэр Петров тон зүб хэлээ.

Барилгын материалнуудай проф- союзуудай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр **А. М. Николаев**, Темлюйскэ заводой директор нүхэр **Ф. С. Шекуров** гэ- гшэд хоёрдохи асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа үгэ хэлээ.

Социалистическэ промышленнос- тиие, хүдөө ажахые, соёл культурые саашадань хүгжөөхэ талаар парти, правительствын табиһан зорилго- нуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада парторганизацинуудай тала- һаа профсоюзуудые хүтэлбэрилгые партийна хүдэлмэриин таһаршагүй хубинь болгохо шухала. Профсоюзай хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ һунгаг- даһан коммунистнуудай харюусал- гые дээшэлүүлхэ, мүн МТС-үүдэй профсоюзна организацинуудай хү- дэлмэрине һайжаруулхын түлөө тэн- дэхи парторганизацинуудай болон партиин айкомуудай МТС-үүдэй зо- ноdoхи инструкторска группануудай харюусалгые дээшэлүүлхэ гэжэ пле- нумдэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

* * *

КПСС-эй обкомой пленум хэлсэ- һэн асуудалнуудаараа зохихо тог- тоолнуудые баталан абаба.

Тарбагатайн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Галина Игнатьевна Колтунова ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2012 литр һү һаажа, аймаг соогоо түрүүлбэ.

Залуу һаалишан Софья Цыбденова Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой һаалишад соо эрхим ажалаараа суурхажа эхилэнхэй. Нүхэр Цыбденова ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ даажа байһан нютагай үүлтэрэй үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 1078 литр һү һааба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишад Г. И. Колтунова, С. Д. Цыбденова.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй дутагдалые дары усадхаха

Баргажанай аймагта адуу малые олоор үсхэбэрилжэ, тэдэнһээ олзо доход ехээр абаха бүхы арга бии юм. 1954—55 онуудай ажахын жэлдэ аймагай колхозууд малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар бага зэр- гэ амжалта туйлаба. Мүнөө үнеэн бүхэнһөө һү һаалга нёдондонойхи- һоо 240 гаран литрээр ехэ болоо. Тиихэдэ, аймагай түрүү колхозууд, жэшээнь, Маленковой нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь А. Данепберг), XVIII партсъездын нэрэмжэтэ (түрүүлэг- шэнь Малыгин) колхозууд энэ жэл- дэ үнеэн бүхэнһөө 1000 гаран литр һү һааһан байна.

Гэхэтэй хамта, бүхы дээрээ малай ашаг шэмэ үшөө бага, эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ малай ашаг шэмэ абаха түсэб дүүргэгдээ- гүй байна. Энээнэй гол шалтагаа- ниинь юуб гэхэдэ, тус аймагта жэл- һээ жэлдэ малай үбэлжэлгэ ехэ бэр- хэшээлтэйгээр үнгэргэгдэжэ, тэдэнэй ашаг шэмэнь ехээр доошолдог бай- на. Теэд аймагай колхозууд ерэхэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэжэ байхадаа, урда жэлнүүдтэ ушардаг бэрхэ- шээлнүүдээ зайсуулха хэмжээнүү- дые хэр зэргэ абанаб гэжэ хаража үзэе.

1. ҮШӨӨ ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭХЭ АРГА БИИ ГҮ?

Баргажанда үбэлдөө саһан ехээр ородог, саг үргэлжэ һалхи шуурган болодог, тиимэһээ ниитын малажал- да элбэг тэжээл хэрэгтэй байдаг юм. Энээниие һайн мэдэжэ байгаад, кол- хозуудай болон МТС-эй хүтэлбэри- лэгшэд тэжээлэй база байгуулха асуудалда онсо анхарал хандуулдаг- гүй байһан зандаа. Мүнөө жэлдэ үбһэ хуряалга ба силос даралга ехэ хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ, нии- тын мал оройдоо 67,9 процент тэ- жээлээр хангагдаа. Тиихэдэ нэгэ за- рим колхозууд, жэшээнь, Сталинай, (Баргажан), Карл Марксын нэрэм- жэтэ, Уланай сомоной Сталинай нэ- рэмжэтэ, «Большевик» колхозууд үб- һэ хуряаха түсэбөө арай гэжэ 53—70 процент дүүргэбэ. Хэрбээ аймагай колхозууд шэмэтэ болон концентри- рованнэ тэжээлээр хэр зэргэ хангаг- данхайб гэжэ хараа һаа, бүришье муу байха юм. Силос даралга мини 12 процент дүүргэгдэһэн, зелёнко, турнепс, хартаабха гэхэ мэтэ тэжээл тон хомор байна.

Ниитынгээ малые бүдүүн тэ- жээлээр гүйсэд хангаха арга болом- жо тус аймагта бии юм. Теэд ай- магай колхозууд энэ арга болом- жоёо хэрэглэнэгүй, тэжээл бэлэдхэл- гын таатай сагые мини үнгэргэжэ байнхай. Мүнөө аймаг дотор 5000 шахуу гектарай ногоон сабшагдаа- гүй хагдаржа байна. Тэрэ ногоое хагдарааншье һаань, сабшажа абаад, үбэлдөө тэрэнээ буйлуулжа, амта- руулжа малаа эдеэлүүлээ һаа, хэ- ды ехэ тэжээл болохо гээшэб! Хэр- бээ аймагай колхозууд энэ хүдэл- мэрине эмхитэйгээр ябуулаа һаа, саһанай оротор үшөө хэдэн мянгаад центнер нэмэлтэ тэжээлтэй болохо байгаа. Теэд энэ шухала хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнгүй, хооһон үгөөр үнгэржэ байна.

Солоомо, мэхинэ хадаа малда тон һайн тэжээл болодог. Теэд тэдэ- ниие суглуулха, һүрилхэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Колхозуудай таряалангай полинууд дээрэ хэдэн зуугаад гектар талмайн солоомон хуряагдаагүй, гээлтэ хоролтодо оро- жо байна. Гансахан Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь В. Зверьков) 500 гаран гектарай со- лоомо суглуулагдаадүй.

Таряанай полинууд дээрэхи солоо- мо, мэхиныe гээлтэгүйгөөр суглуул- жа, хагда, ожорһо бэлэдхэлгээ са- һанай оротор эмхитэйгээр ябуулаа һаа, аймагай колхозууд ниитынгээ мал бүдүүн тэжээлээр гүйсэд хангa- жа шадаха байна.

II. НИИТЫН МАЛ БАЙРА МУУТАЙ

Малайнгаа баригдажа байһан байрануудые ашаглалгада оруу- лаа һаа, эндэхи колхозуудай нии- тын мал дулаан байраар гүй- сэд хангагдаха ёһотой юм. Тиигэбэ- шье, 2000 толгой хонидой байха бай- ра үгы байна,—гэжэ Куйтунска МТС-эй главна зоотехник А. Лауль хэлэнэ.

Энэньшье зүб. Теэд эдэ барилга- нуудынь хэр зэргээр ябуулагдажа байнаб? Мүнөө жэлдэ аймаг дотор үнеэдэй 9, хонидой 19 типовой бай- ранууд баригдажа, ашаглалгада орохо ёһотой аад, үнеэдэй—6, хони- дой—3 байра баригдажа захалһан байна. Гэбэшье, эдэнэй олонхинь 2 жэлэй турша соо баригдажа байһан аад, хэзээшье дүүргэгдэхэнь мэдэг- дэнэгүй. Жэшээнь, Ленинэй нэрэм- жэтэ колхоздо 1954 оной эхээр 50 үнеэдэй байха типовой байрын һуу- ри табигдаһан аад, мүнөөшье боло- тор тэрэ зандаа байна. Мүн эндэ 500 толгой хонидой байра мүнөө намар ашаглалгада орохо байгаа. Теэд тэ- рэнь арай гэжэ 25—30 процент дүүргэгдээд, хүдэлмэринь баһал зог- соогдошонхой. Тэрэшэлэн Сталинай, Карл Марксын, Ворошиловай нэрэм- жэтэ, Баргажанай сельсоведэй Ста- линай нэрэмжэтэ колхозуудта һүүл- шын хоёр жэл соо үнеэдэй байха нэгэшье типовой байра ашаглалгада оруулагдаагүй. Тиихэдэ, «Большe- вик» колхоздо үнеэдэй байха ямар- шье барилга ябуулагданагүй.

Аймаг дотор зоотехническэ барил- ганууддай иимэ хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байхатай хамта, малай хуушан байранууд тон муугаар за- һабарилагдана. Октябриин 1-һээ ай- маг дотор барилгын һара соносхог- доһон байгаа. Тэрэ гэһээр хахад һа- ра үнгэрбэшье, мүртэй юумэ хэгдэ- бэгүй. Зоотехническэ барилгануудай олонхинь хэгдэнэгүй, хуушан байра- нууд һайнаар заһагданагүй. Жэ- шээнь, Баргажанай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз малай байрануудые барилгын бригадын хү- сөөр, эмхитэйгээр заһахын орондо, бүхы хүдэлмэреэ гансал малшадта найдажархиһан байха юм. Тиимэһээ эндэ малай байрануудые заһаха хү- дэлмэри эмхигүйгөөр ябуулагдажа байна. Энэ мэтын баримтанууд бу- садшье колхозуудта үзэгдэнэ.

Аймагай колхозууд мүнөө үбэлдөө 1500 үнеэдые дулаан байрада байл- гажа эдеэлүүлхэ, харууһалхаар ха- раалһан байна. Теэд үнеэдэй байра- нууд дутуу, бии байранууд заһаг- даагүй байһаар.

III. ФЕРМЭНҮҮДЫЕ МЕХАНИЗАЦИЛГА

Фермэнүүдые механизацилга ба электрификацилгые үргэнөөр ябуул- ха арга боломжын биишье һаа, энэ шухала хүдэлмэри аймагай колхо- зуудта муугаар ябуулагдана. Аймаг дотор хамта дээрээ 660 киловадай 3 гидроэлектростанци хүдэлмэрилдэг. Теэд эндэ һайнаар механизацилаг- даһан ба электрификацилагдаһан нэгэшье фермэ үгы. Аймагай колхо- зууд үбэл болоходо нэгэ зарим фер- мэнүүд дээрээ трактор хүдэлгэжэ, хагда солоомоёо хэршэхэһээ он- доо ажал ехэтэй бусад хүдэлмэреэ механизацилнагүй. Механизирован- нэ худагуудай, тэжээлэй кухнинуу- дай үгы дээрэһээ үбэлдөө һаалишад, малшад хүдэлмэреэ хүшэ хүрдэггүй, һайнаар буйлуулагдаһан тэжээлээр, уһаар малаа гүйсэд хангажа шада- даггүй байна. Жэшээнь, Уро-Читкан- ска сельсоведэй колхозуудта үбэ- лынь 12—15 метр гүнзэгы худагһаа уһа абажа, ниитын малые гүйсэд уһаар хангахань бэрхэтэй байдаг.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ бии байһан эдэ бүхы дутагдалнуудые түргэн усадхажа, малаа бардам хүрэхэ тэжээлээр, һайн байраар хангажа, үбэлжэлгээ эмхитэйгээр угтахын тула колхозууд болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд зо- хихо хэмжээ абаха уялгатай.

О. Раднаев, манай корреспондент.

Манай театр шэнэ сезондо

Манай театрын коллектив зунай гастролиин үедэ республикын 15 аймагуудаар болон Агын националь- на округоор ябажа, олон тоото ажалшадта болон Советскэ Армиин сэрэгшэдтэ «Будамшуу», «Дойбод сохилго», «Хүхюутэй айлшан» ба бусад зүжэгүүдые харуулба. Эдэ зүжэгүүдые 30 гаран мянган хүн зон хараа.

Театрымнай коллектив саг үргэл- жэ драматургнуудта хандажа, тэ- дэнтэй нягта холбоотойгоор хүдэл- дэг.

Үнгэрһэн сезондо нютагай драма- тургнуудай иимэ шэнэ зүжэгүүд театрымнай репертуарта нэмэн оруу- лагдаһан байна: арадай зохёолой удха баримтаар бэшэгдэһэн Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэжэ сати- рическэ комеди, Горькиин нэрэмжэ- тэ литературна институдай студент Батожабайн «Дойбод сохилго», А. Баряновай «Хилын саада тала- да» гэхэ мэтэ. Эдэ зүжэгүүдые республикымнай ажалшад ехэ һо- нирхожо хараба.

Мүнөө үедэ манай театр Ц. Шаг- жинай ба Д. Батожабайн зохёоһон «Барометр һалхи шуурга харуул- на» гэжэ И. В. Бабушкинай ябуул- һан революционно хүдэлмэридэ зо- рюулагдаһан зүжэг бэлэдхэжэ бай- на.

Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан А. М. Горькиин «Дайсад» гэжэ зүжэ- гые табихаар бэлэдхэжэ байнабди. Тус зүжэгые Луначарскиин нэрэм- жэтэ Гүрэнэй театральна искусст- вын институт дүүргэһэн залуу режис- сёр Ф. Сахиров найруулан табиха байна. Тэрэ зүжэгые Гунга Чими- тов бурят-монгол хэлэн дээрэ ор- шуулаа. Мүн Галина Николаевэ- гай «Түрүүшын хабар» гэжэ повесть зүжэг болгогдон харуулагдахаар түхеэрэгдэнэ. Энээн соонь МТС-эй директор ба ахалагша агроном ту- хай хэлэгдэнэ.

Гадна, XVII зуун жэлэй фран- цузска агууехэ драматург Пьер Корнелиин «Сид» гэжэ трагеди театрнай харуулха юм.

Түрэл Бурят-Монголойнгоо ажа- байдалые театрынгаа сцена дээрэ үргэнөөр харуулха гэжэ зүжэг бэшэ- һэн залуу драматургнууд Ц. Жим- биевтэй ба Ф. Зубенкотэй хамтадаа манай театр ехэхэн хүдэлмэри хэ- жэ байна.

Үнинэй хүдэлжэ байһан артист- нуудтай хамта ар~д зоной дундаһаа ургажа гараһан В. Самандуев, С. Уладаева, Б. М. Пурбуев ба бусад амжалтатайгаар хүдэлжэ, театрын- гаа коллективтэй хамта мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Шэнэ сезоноо А. Баряновай «Хилын саада талада» гэжэ зүжэ- гөөр манай театр нээгээ юм.

Ц. Балбаров, гүрэнэй бурят-монголой драматическа театрын директор.

Хүдэлмэришэдэй техническэ һуралсал һайжаруулха

Железнодорожно районой пром- комбинадай профсоюзна организа- циин тоосоото-һунгалтын суглаан һаяхан болобо. Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд профсоюзна организациин- гаа хүдэлмэриин ехэхэн дутагдал- нуудые элирүүлбэ. Тоосоото үе соо- гоо хүдэлмэришэдэй дунда социали- стическэ мүрысөө һулаар эмхидхэ- һэн байна. Тиихэдэ продукци үйлэд- бэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэ- рэгтэ хүдэлмэришэдые һулаар эл- сүүлээ. Ушар иимэһээ предприяти үйлэдбэрилэн гаргаһан продукциин- гаа өөрынь үные химдаруулха ба ассортиментыень олошоруулха түсэ- бүүдээ дүүргээгүй байна. Жэшээнь, үнгэрһэн 9 һара соо хүбэнтэй үмдэ оёхо түсэб оройдоол 75 процент дүүргэгдээ.

Мүн оёдолой мастерскойн 12 хү- дэлмэришэдэй 10-иинь халаанайн- гаа нормо дүүргэнэгүй. Проф- союзна организациин нютагай коми- тет, промкомбинадай хүтэлбэрилэг- шэд энэ дутагдалые хаража байжа, зохихо хэмжээ абаагүй. Хүдэлмэри- шэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхын тулада техническэ һуралсал болон бусад хэмжээ-ябуулгануудые аба- хаар хараалһан аад, тэдэнэйнь нэ- гэниинь шье дүүргэгдэнгүйгөөр үлөө.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд хү- дэлмэришэдэй дунда культурно-гэ- гээрэлэй хүдэлмэри ба тэдэнэй бай- ра байдалые һайжаруулха талаар хүдэлмэри хээгүй байһанине мүн лэ шангаар шүүмжэлбэ. Профсоюз- на организациин хүдэлмэри хангал- тагүй дээрэ тоологдожо, тэндэ шэнэ хүнүүд һунгагдаһан байна.

А. Петров.

Бирма ба тэрээнэй политика

Бирманскэ Союзай премьер-министр У Ну Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительствын уряалаар 1955 оной октябрь—ноябрь һарануудта Советскэ Союзда ерэхэ юм. Бирмын хэблэлэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, энэ ерэлгэ хадаа Советскэ Союзда, мүн тэрээнэй арадуудта бирманскэ арадуудай хани ёһоор хандадаг ушартай сэхэ холбоотой байна.

Дэлхэйн үни урданай оронуудай нэгэн болохо Бирма Зүүн-урда Азидахи Индо-хитадай хахад аралай баруун хойто зүгтэ оршодог. Тэрээнэй территори Англиин территориһоо хоёр дахинһаа үлүү ехэ юм. Бирмын 19 миллион хүн зоной гурбанай хоёр хубинь шахуу бирманецүүд, гурбадахи хубинь—каренууд, шануud, чинүүд, монууд, качинууд болон бусад арадууд болодог. Орон соонь тэрэшэлэн миллион шахуу индиецүүд, 160 мянган хитадууд, 25 мянган англичанинууд ажаһуудаг юм. Дүрбэнэй гурбан хубиһаа ехэнхи хүн зониинь буддын шажанда шүтэдэг. Бирмын столица Рангун миллион хүн зонтой томохон город юм.

Бирма—аграрна гүрэн мүн. Тэрээнэй хүн зоной 90 шахуу процентнь хүдөө нютагуудта ажаһуудаг. Бирмын хүн зоной 70 процентнь газартаряалангай ажалтай, гол түлэб рис таридаг байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ элдүүрилэгдэдэг 8,1 миллион га талмайн 5 миллион га газарта рис таригдадаг байгаа. Рис тарилгаһаа жэл бүри дунда зэргээр 7 миллион тонно рис хуряагдадаг байба. Тэрээнэй 3—3,5 миллион тоннонь газаашань гаргагдадаг һэн. Бирма рисые газаашань наймаалгаараа дайнай урда тээ, дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлдэг байгаа.

Английска монополистнууд дайнай урда тээ тиковэ мододые ехээр отолһон юм. Бирманскэ тик (энэ модон корабль бүтээлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэдэг) дайнай урда тээ дэлхэй дээрэ иимэ мододые наймаалгын 75 процентынь эзэлдэг байгаа.

Бирма ашагта малтамалнуудаар, тэрэ тоодо нефтеэр, вольфрамаар, сагаан туулга болон туулгаар, цинковэ рудануудаар элбэг юм. Вольфрамова руда малталгаар Бирма дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлдэг һэн. Нефтиин олзоборилго болон рудна баялигууд дайнай урда тээ бүхыдөө шахуу английска компанинуудай мэдэлдэ байгаа.

Англи Бирмые XIX зуун жэлдэ эзэлһэн юм. Бирма Британска Индиин нэгэ провинциин эрхэтэйгээр Британска империин мэдэлдэ 1886 ондо оруулагдаһан байгаа. 1937 ондо Бирмэдэ Британска империин тусхай колони болохо эрхэ олгогдоо һэн.

Английска капиталистнууд Бирмые, мүн тэрээнэй байгаалиин баялигые мүлжэдэг байгаа. Национальна бирманскэ капитал газаашалуулдаг, оронойнгоо колониальна дарлалтада ороод байһан дээрэһээнь нилээд ехэ түбэг бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг байба. Бирманскэ капиталай мэдэлдэ гансал рис сэбэрлэлгын промышленностиин багахан предприятинууд, тэрэшэлэн модо үйлэдбэрилгын, мүн эдеэ хоолой промышленностиин хэдэхэн предприятинууд оролсогшо һэн. Энэ ушар хадаа ороной экономикые хинажа байгаа английска монополистнуудай, мүн нютагай национальна буржуазин хоорондохи экономическа зүрилдөөе ехэдхэнгүй байха аргагүй байгаа.

Колониальна системын ёһоор ороной хүтэлбэрилэгдэдэг дээрэһээ английска империалистнууд Бирмэдэ политическэ, экономическа бүрин эрхэтэй боложо, арад зониие хайр гамгүйгөөр дарладаг байһан юм. Үргэн ниитэ арад зоной хүшэр хүндэ, ямаршье эрхэгүй байһан ушар колониальна дарлалтада эсэргүү антиимпериалистическэ тэмсэлэй шангадалгын гол шалтагаанинь болоһон байна. Империализмда эсэргүү энэ тэмсэл үшөө дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ ехээр шангадаһан юм.

Империализмда эсэргүү тэмсэл Бирмэдэ 30-дахи онуудай хоёрдохи хахадта бүри эмхитэй болоһон юм. «Такинуудай» хүдэлөөнэй дэлгэрһэнэй ашаар («Такин» гэжэ үгэ господин гү, али эзэн гэһэн удхатай; бирманецүүд орон дотороо өөһэдөө эзэд болохо ёһотой гэһэн удхатайгаар энэ үгэ хэрэглэгдэһэн юм) «Добама» гэжэ организацида бирманскэ арадай эгээл түрүү түлөөлэгшэд оролсоһон юм.

Баруун, зүүн зүгэй оронуудтахи фашизмда ба агрессидэ эсэргүү бүгэдын тэмсэлдэ Бирмые хабаадуулха гэжэ «такинууд» дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ оролдолго гаргаһан байгаа. Дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Бирмэдэ бэеэ даанхай байдал олгохо гэһэн эрилтые мүн лэ «такинууд» табиһан юм. Английска правительство энэ эрилтыень буруушааjа, Бирмэдэ японецуудай орохын урдахана бирманскэ демокрадуудые олоорнь арестовалаа һэн.

Бирмэдэ японско сэрэгүүдэй ороходо английска сэрэгүүд түргөөр диилдэһэн байгаа. Тэрэ диилдэлгэнь Бирмэдэхи английска колониальна гуримай тогтууригүй байһые, английска колониальна политикын бурууталгүе гэршэлэн харуулһан юм. Японецууд орон дотор сэрэгэй-эзэмдэлгын шанга гурим тогтоогоо һэн. Тиигэбэшье, эсэргүүсэлгын хүдэлөөн японско эзэмдэлгын түрүүшын үдэрһөө орон дотор дэлгэрһэн юм. Коммунистнуудай байгуулһан эсэргүүсэлгын организаци 1944 ондо Бирмые японско империализмһаа сүлөөлхын түлөө бүгэдэарадай тэмсэлэй центрынь болоһон байгаа. Арадые сүлөөлэлгын антифашистска лиги (АЛНО) Бирмэдэ 1944 ондо байгуулагдаа һэн. Тэрэ лиги хүдэлмэришэд болон тараашадһаа, национальна буржуази болон интеллигенциһээ бүридэһэн юм. Лигиие коммунистнууд болон «такинууд» хүтэлбэрилһэн байгаа; Такин Тан Тун (коммунист), Аунг Сан («такин»), Бирмын мүнөөнэй премьер-министр У Ну (урдань «такин» байһан, мүнөө социалист) болон бусад тэрэ Лигидэ ехэ һуури эзэлдэг байба. АЛНО-гэй хүтэлбэреэр 1945 оной мартда Бирмэдэ арадай восстани эхилһэн юм. Японско булимтарагшадые үлдэхэ, ороноо бэеэ даанхай байдалтай болгохо асуудал восстаниин гол зорилго болоһон байгаа. Энэ восстани Бирмэдэхи японско эзэмдэгшэдые илаха ябадалдань англо-американска сэрэгүүдтэ туһалһан юм.

Энээнэй һүүлээр англичанууд Бирмэдэ бусажа ерээд, колониальна гурим һэргээжэ эхилээ һэн. Бирмые шэнээр эзэмдэхэ программада Бирмын арад зон шанга эсэргүүсэлтэ хэһэн юм. Хүдэлмэришэн анги болон таряашад дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ Бирмэдэ дэлгэрһэн бүгэдэарадай тэмсэлэй гол хүсэниинь болоһон байгаа. Английска хүтэлбэрилхы нюурнууд Бирмэдэхи оршон байдалые хараадаа абажа буулта хэхэ баатай болоо һэн. Английска парламент 1947 оной декабрьда «Бирмын бэеэ даанхай байха тухай актые» баталһан юм. Тиигэжэ Бирма 1948 оной январиин 4-дэ бирманскэ союзай бэеэ даанхай республика болгогдоһон байгаа. 62 жэлэй турша соо хатуу шэрүүн колониальна дарлалта доро байһан Бирма тиигэжэ бэеэ даанхай гүрэн болоһон юм.

Бирмын түүхэ соо түрүүшынхеэ байгуулагдаһан национальна правительство колониализмын хүшэр хүндэ үлэгдэлые байн байн үгы хэхын, оронойнгоо экономическа болон политическэ хүгжэлтэдэ бэеэ даанхай байдал олгохын түлөө оролдожо байна. Бирмэдэ английска монополинуудай үшөөл эзэрхэжэ үргэлжэлһөөр байбашье, энэ орон промышленность, транспорт болон хүдөө ажахыгаа һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ, экономикоёо бүхы талаарнь дэбжээхэ тушаа түрүүшын амжалта туйлаа.

Бирманскэ правительство английска хэдэ хэдэн компанинуудые национализировалаа.

1952 оной августда бирманскэ правительствын зарлаһан конференци дээрэ «пьидозой түсэб» гэгдэдэг (Бирмын ажана байдалые һайжаруулха түсэб) баталагдаһан юм. Промышленность, хүдөө ажахы, элүүрые хамгаалга, гэгээрэл болон бусадые хүгжөөхэ тухай асуудал тэрэ түсэб соонь хараалагдаһан байгаа. Бирманскэ засагаархид энэ түсэбые бэелүүлхын зорилгоор хари гүрэнүүдэй — английска, американска, японско капиталые хэрэглэнэ. «Хүдөө ажахын продукциие газаашань наймаалха хэрэгые эрхилдэг гүрэнэй управлени» рисые газаашань наймаалжа, ехэ хэмжээнэй олзо олодог юм. Бирмын правительство энэ олзые оронойнгоо экономикые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ ябадалда сүм зорюулдаг байна.

Бирманскэ правительство газарай реформын дэлгэрэнгы программые 1953 ондо толилһон юм. Тэрэ программа хадаа газарые национализацилха хуулиин ёһоор зохёогдоһон байгаа. Дээрэ дурсагдаһан хуули олониитэ таряашадай эрилтэ хэһэнэй эсэстэ абтаһан юм. Соносхогдоһон реформын тон бага хубинь бэелүүлэгдээ. Юуб гэхэдэ, помещигүүд элдүүрилэгдэдэг газарай хахадһаа ехэнхиинь гартаа баридаг тула газарай реформо бэелүүлхэ хэрэгтэ ехээр эсэргүүсэнэ. Гэхэ зуураа, энэ реформо буржуазна шэнжэ шанартай юм.

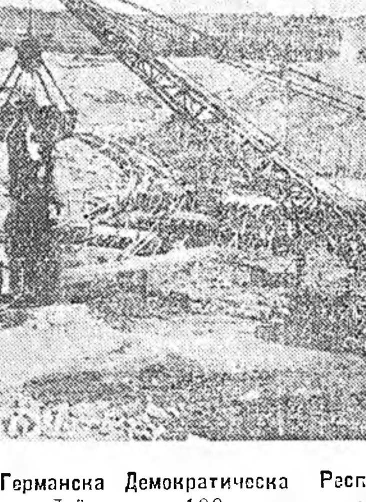
Бирма хадаа эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдтэл адли эб найрамдал ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхын, ондо ондоо социально-экономическа системэнүүдтэй оронуудай хоорондоо амгаланаар харилсан ажаһуухын түлөө, сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулгада эсэргүүсэн тэмсэжэ, Азида бүри бата бэхи һуури эзэлдэг боложо байна. Советскэ Союзтай, Хитадай Арадай Республикатай, эб найрамдалай ба демократиин лагериин бусадшье оронуудтай Бирма дипломатическа харилсаа байгуулаа. «Зүүн-урда» Азиие хамгаалхын түлөө» (СЕАТО) сэрэгэй эзэрхэг түримхэй блогто хабаадахаһаа Бирмын правительство эрид арсахаһаа гадна, бэе бэедээ эсэргүү сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулха ябадалые буруушааһан юм.

Азиин ба Африкын оронуудай хабаадалсаха Бандунгска конференциие зарлаха хэрэгтэ Бирма үүсхэл гаргагшадай нэгэниинь байгаа. Дээрэ дурсагдаһан оронуудай арадуудые нэгэдүүлхэ, Азида, тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал байгуулхын түлөө тэдэнэрэй тэмсэлые шангадхаха ябадалда тэрэ конференци ехэ үүргэ дүүргэһэн юм.

Эб найрамдалай түлөө элитэ тэмсэлшэ, бирманскэ урданай уранзохёолшо Такин Кодо Хмаинг гэгшэдэ «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Сталинска шан барюулагдаһан ушар эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бирманскэ арадай ехэ үүргэ дүүргэһые гэршэлэн харуулна. Энэ шан байгша оной мартын 22-то Рангунска муниципалитедэй байшангай урдахи талмай дээрэ долоон мянга шахуу хүнэй суглараад байха үедэ Хмаингда барюулагдаа һэн. Эб найрамдал хамгаалха бүхэбирманскэ комитет орон дотороо ехэ ажал хэхэ зуураа, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гаргаһан бүхы үүсхэлнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

Дүрбэн гүрэнэй толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар болоһон Женевскэ зүблөөнэй үрэ дүнгые бирманскэ гүрэнэй болон ниитын түлөөлэгшэд бүхы оронуудай бэе бэеэ ойлголсодог болохын, тэдэнэрэй хоорондоо амгаланаар харилсан ажаллахын тулада Бирма бүхы юумэ хэхээр бэлэн байна гэжэ Бирмын хэблэл заана.

А. Кауфман.

Германска Демократическа Республика. Лейпцигтэ 100 мянган хүнэй һууха һууритай шэнэ стадионой барилга хэгдэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ стадионой барилга. **Центральбильдын фото.**

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Чехословакида ошоод байна

ПРАГА, октябриин 14. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Пльзеньһээ октябриин 12-ой үдэшэ Карловы Варыда ошоо. Областиин болон городой партийна болон гүрэнэй органуудай, ниитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэдэниие угтаа.

Үсэгэлдэр үглөөгүүрһээ эхилэн делегациин гэшүүд энэ гайхамшагта элүүржүүлгын газарай гоё һайхан юумэнүүдые хараа.

Айлшад хадаа хэдэ хэдэн эмнэлгын эмхи зургаануудта хүрэһэн, минеральна булагуудые хараһан, курортдо амаржа байгшадтай хөөрэлдэһэн байна.

Пражска областиин «Мчец» гэжэ хүдөө ажахын кооперативта делегаци үдын хойно хүрөө. Кооперативай гэшүүд болон тосхоной хүн зон тэдэниие халуунаар угтаа.

Фермэнүүдыень хаража дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, делегациин гэшүүд кооперативай гэшүүдтэй клуб соо нүхэрэй ёһоор хөөрэлдөө.

Советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд Англида ошоод байна

ПОРТСМУТ, октябриин 13. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ сэрэгэй корабльнуудай эскадрын Англида хани ёһоор айлшалжа ерэһые английска ажалшад ехээр һонирхоно.

Мүнөөдэр морягууд ехэ сүлөөгүй байгаа. Юуб гэхэдэ, футболистнуудынь английска морягуудтай нүхэрэй ёһоор уулзан наадахын тулада бэлэдхэл хээ. Матросско клубта мүнөөдэр табигдаха концертдэ уранһайханай самодеятельностьдэ хабаадагшад бэлэдхэл хээ. Олон морягууд Портсмудые хараа. 300 гаран матросууд ба офицернүүд английска столица Лондоной гоё һайхан юумэнүүдые харахын тулада автобусуудта һуужа, үглөөгүүр гараһан байна. Тэдэнэй замда ябахадань нютагай хүн зон хани ёһоор амаршалдаг байгаа.

Эскадрые командалагша адмирал А. Г. Головко Лондон ерэн сасуугаа олон ахалагша офицернүүдтэй хамта Хайгейтскэ кладбищида ерэжэ, Карл Марксын хүүр дээрэ венок табяа.

Адмирал А. Г. Головкогой болон корабльнуудай командирнуудай хүндэлэлдэ зорюулан Англиин далайн сэрэгэй министр Томас, далайн сэрэгэй штабай начальник Маунтбэттен обед үгөө. Тэрээн дээрэ далайн сэрэгэй министерствын ахалагша офицернүүд байлсаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой сесси хаагдаба

ВЕНА, октябриин 14. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой сессиин түгэсхэлэй заседани үсэгэлдэр үдэшэ болоо.

Атомна зэбсэг хорихын түлөө кампаниие саашадань үргэлжэлүүлэн үргэдхэхые уряалан Эб найрамдалай тала баригшадай бүхы национальна комитедүүдтэ хандалгые эмхидхэлэй комитедэй элидхэл шагнаһанайнгаа һүүлээр баталан абаа.

Дэлхэйн олониитэдэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой хандаһан хандалгые, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ Фредерик Жолио Кюридэ (үлбэр байһан дээрэһээ сессидэ хабаадажа шадаагүй) амаршалгын бэшэгые сессидэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Шухала хүдэлмэри хэһэнэйнь түлөө бюрогой гэшүүдтэ Эжени Коттон баясхалан хүргөөд, сессиие хааха зуураа, сессиин бүхы шиидхэбэринүүд бэелүүлэгдэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха бээз гэжэ найдажа байһанаа элиһэлэн мэдүүлээ.

Английска сэрэгэй корабльну[...] Ленинградта ерээд байна

ЛЕНИНГРАД, октябриин 13. (ТАСС). Мүнөө үглөөгүүр Невын эрье дээгүүр хүн зон олоор сугларһан байгаа. Хани ёһоор айлшалжа ерэһэн английска корабльнуудые харахын тулада олон ленинградайхид эндэ ерэһэн байна. «Триумф» авианосецые хүн зон илангаяа ехээр һонирхон харана. Тэрэнэй палуба дээрэ британска истребительнүүд харагдана. Тээ саанань, лейтенант Шмидтын хүүргын саада талада английска эсминецүүд хоёр хоёроороо зэргэлээд байхадань, тэдэнэй наада талада «Аполло» гэжэ минэ табидаг судна харагдана.

Метрополиин флодые командалагша адмирал Майкл Дений «Триумф» авианосецын борт дээрэ үглөөгүүр советскэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ пресс-конференци үнгэргөө. Эндэ хариин оронуудай корреспондентнүүд мүн лэ байлсаа.

Адмирал Майкл Денни доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хээ:

— Минии командалжа ябаһан эскадра, тэрэнэй бүхы офицернүүд Ленинградта ерэжэ, агууехэ Нева мүрэндэ орохо арга боломжотой байһандаа ехээр баясана. Нева дээгүүр ябаха үедэмнай бидэниие угтан амаршалжа байһан олон хүнүүдэй эрье дээгүүр байхыень хараабди. Манай мүнөө эндэ ерэлгэ юһэн жэлэй турша соо британска сэрэгэй корабльнуудай түрүүшынхеэ айлшалалга болоно. Гадна, бидэнэр хадаа Ленинградта ба Советскэ Союзай арадуудта, тэрэшэлэн Советскэ Союзай Далайн-сэрэгэй флодто айлшалжа ерэбэ гээшэбди.

Ленинградта отрядай байха үедэ 800—1200 английска офицернүүд болон матросууд үдэр бүри эрье дээрэ гаража, городые хараха байна гэжэ адмирал Майкл Денни мэдээсэв. Городой ажалшадай английска корабльнуудые ерэжэ харалгыень хизаарлахагүй байнабди. Энэ айлшалалгын ашаар английс[...] гууд ба ленинградайхид [...] һайнаар танилсаха арга[...] гэжэ адмирал Денни хэл[...]

Далайн-сэрэгэй базын [...] адмирал И. И. Байковто, [...] дай гарнизоной начальни[...] генерал М. В. Захаровт[...] градска городской Соведэ[...] комой түрүүлэгшын уялга[...] шэ Е. Г. Стржалковскидо [...] Денни мүнөөдэр ороо.

Үдэрэй турша соо англи[...] дэн бүлэг морягууд Дала[...] Центральна музейн залнууд[...] жо хараһан байна.

Британска «Триумф» [...] носецын буунууд мүнөөд[...] удаа нэгэ доро буудаж[...] үгөө. Великобританиһаа [...] байдаг Онсо ба Бүрин эр[...] сэр У. Хэйтер, далайн-сэр[...] командир адмирал И. И. [...] Ленинградай гарнизоной [...] Армиин генерал М. В. Зах[...] горсоведэй гүйсэдкомой т[...] шын уялгые дүүргэгшэ Е. Г[...] ковский авианосецын борт[...] ража, адмирал Майкл Д[...] уулзаа.

Метрополиин флодые ком[...] ша адмирал Майкл Денни[...] лэлдэ зорюулан адмирал И[...] ков «Артори» соо мүнөөдэр[...] үгэһэн байна. Английска [...] болон советскэ адмиралнуу[...] дэлэлдэ зорюулан британ[...] рал һамгантаяа хамта «Тр[...] борт дээрэ обед үгэһэн бай[...]

Британска морягууд Эр[...] залнууд соо, матросско кл[...] лон кинотеатрнуудта ороһо[...] Ленинградайхид хаа хаан[...] шадые амаршалан, өөрын[...] тухай хөөрэжэ үгөө. Совет[...] гуудай командатай углөөд[...] жа наадахаяа бэлэдхэжэ [...] футболистнууд-морягууд С.[...] ровэй нэрэмжэтэ стадион д[...] рүүшын һорилго хэһэн байн[...]

Эхэнэрнүүдэй шатарай уласхоорондын тур[...]

Дэлхэйн бэрхэ бэрхэ эмэгтэй шатаршадай мүрысөөнэй наймадахи тур октябриин 12-то болоо.

Хоёр тон һонирхолтой парти нэгэн доро шахуу дүүрээ. Неделькович (Югослави) 24-дэхи ябадалдаа Борисенкодэ (СССР) шүүгдээб, гэжэ мэдэрээ. Лазаревич (Югослави) 28-дахи ябадалдаа Бодо Де Мосчиние (Аргентина) шүүгээ.

Американска шатаршан [...] мүнөөдэр Голуйда (Польш[...] жа, турнирай эхилһэнһээ хо[...] ха түрүүнээ шүүгдээ. И[...] (СССР) Вольперт (СССР[...] тэнсээ. Бусад партинуудын[...] гүй хойшолуулагдаа.

(ТА[...]

Редактор Д. Л. ЛОБСА[...]

Болгарска телеграфна агентствын мэдээсэл

СОФИ. Болгарска телеграфна агентство октябриин 13-да мэдээсэл толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Энэ оной октябриин 5-най һүни хариин ороной хоёр самолёт Болгариин Арадай Республикын агаарай хилые дабаа. Нэгэдэхи самолёдынь 23 час 58 минутада болгарска агаарай хилые Девина городһоо урдуур дабаһан байна. Урда Болгариин хэдэн һуурин газар дээгүүр ниидэһэнэйнгээ һүүлээр тус самолёт хадаа хардалга гүрдэлгын бэшэгтэй хуудаһануудые Асеновград шадар хаяад, Златоградай хажуугаар хилые алхан гэдэргээ ниидэжэ ошоһон байна. Хоёрдохи самолёдынь 00 час 03 минутада урда зүгһөө ниидэн ерэжэ, болгарска агаарай хилые дабаад, Костинброд шадар мүн лэ иимэ хардалга гүрдэлгэ хэһэн бэшэгүүдые хаяад, гэдэргээ тэхэрэн ниидэжэ ошоо.

Уласхоорондын харилсаанай түгшүүрилые һуларуулхын тулада дэлхэйн, тэрэ тоодо манай ороной эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй ехэ хүсэл оролдолго гаргажа байһан, тэдэнэй хүсэлэл оролдолгын һайн үрэ дүн үгэжэ байһан үедэ дээрэ дурсагдаһан тон харша ба уласхоорондын эрхын юрын ёһонуудта оройдоошье тааралдахагүй ябуулганууд хэгдэжэ байдаг. Эдэ ябуулганууд хадаа бүхы дээрээ, мүн Балкандашье уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада һүүлэй үедэ туйлагдаһан амжалтануудта дурагүй баруун оронуудтахи зарим этэгээдүүдэй харата хэрэг байһаниинь сохомтой.

Эб найрамдалай хэрэгтэ гай түбэг татахын тулада ямаршье муухай хорото ябуулгануудые хэхэһээ эдэ этэгээдүүдэй арсадаггүй байһаниинь эли байна.

Израильска пассажирска самолёдто тохёолдоһон золгүй ушартай дашарамдуулан Болгариин Арадай Республикын правительство ба болгарска бүхы арад гүнзэгы ехээр гэмшэжэ байһанаа мэдүүлээд, иигэжэ тэмдэглэһэн байна. Саг үргэлжэ хорото муухай аашануудые хэлгэ ба дээрэмшэдэй самолёдуудай болгарска агаарай хилые дабажа, манай ороной территори дээрэ хардалга гүрдэлгын хорото муухай хуудаһануудые хаядаг, һүйдхэлшэдые буултадаг ушар гүнзэгы ехэ зэбүүрхэл болон хилэ дабадаг бандидуудые хэһээхэ хуулита эрмэлзэлгэ заабол үүдхэхэ, тэрэшэлэн таарамжагүй тулалдаануудай боложо болохоор оршон байдалые тохёолдуулха байна.

Болгарска агаарай хилые иигэжэ дабалга, хэрбээ саашадаа боложо байгаа һаань манай Эхэ ороной хилые болон аюулгүй байдалые хамгаалха органууд тэдэндэ эсэргүүгээр шухала гэжэ тоолоһон бүхы хэмжээнүүдээ абаха байна. Тэрэнэй хойшолонгуудай түлөө бүхы харюусалгые манай орон руу агаарай дээрэмшэдые тухиран эльгээдэг этэгээдүүд бэедээ даажа абаха болоно.

(ТАСС).

ГҮРЭНЭЙ ДОТООДЫН 3% УРЬҺАЛАМЖА[...]

1955 оной сентябриин 30-да Москва городто боло[...] шүүбэринүүдэй 8-дахи нэмэлтэ тиражай

ШАЛГАЛТЫН ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы разрядуудта серинүүд болон облигаци[...] удаалахи номернуудта шүүбэринүүд тудаа:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№
000457	1—50	1 000	026912	49*)	10 000	048696	33*)	10 000	073899	1—50
001141	06*)	10 000	028070	06*)	10 000	049658	19*)	25 000	074026	1—50
001773	1—50	400	028082	1—50	5 000	049899	1—50	400	074357	1—50
002337	10*)	10 000	028423	1—50	400	050528	1—50	400	074455	1—50
003196	10*)	10 000	028510	25*)	10 000	050600	1—50	400	074716	1—50
003687	47*)	50 000	028996	21*)	10 000	051468	1—50	400	074994	30*)
003995	1—50	400	029081	1—50	400	051643	1—50	400	075211	36*)
004874	43*)	10 000	029548	19*)	10 000	052086	1—50	1 000	075479	1—50
006066	1—50	1 000	030098	1—50	1 000	053023	29*)	10 000	076325	1—50
007898	11*)	25 000	030918	41*)	25 000	053645	1—50	400	076385	37*)
008036	1—50	400	031400	1—50	1 000	054175	09*)	10 000	076406	02*)
008693	1—50	1 000	032144	38*)	25 000	054280	19*)	10 000	076429	41*)
009393	1—50	1 000	032149	24*)	10 000	054884	17*)	10 000	076701	09*)
009550	24*)	10 000	032370	1—50	1 000	054926	1—50	400	077631	1—50
009799	47*)	10 000	032565	1—50	400	055265	1—50	400	077707	19*)
010398	25*)	10 000	032718	1—50	5 000	055614	1—50	1 000	078011	1—50
010597	1—50	400	033406	11*)	10 000	055939	08*)	10 000	078266	50*)
011600	1—50	400	033982	1—50	400	057211	12*)	25 000	078303	41*)
011795	1—50	400	034938	1—50	1 000	057223	26*)	10 000	079717	1—50
011912	38*)	10 000	035047	1—50	400	057769	05*)	10 000	080333	1—50
011940	32*)	10 000	035568	1—50	400	058277	10*)	10 000	081120	1—50
012941	1—50	400	035614	46*)	25 000	058435	1—50	1 000	081480	1—50
012975	07*)	10 000	035807	1—50	1 000	059396	41*)	10 000	082100	46*)
013506	41*)	10 000	035881	1—50	1 000	059919	18*)	50 000	082304	1—50
013769	1—50	400	035909	35*)	10 000	061120	49*)	10 000	082381	39*
013897	06*)	25 000	036091	11*)	10 000	061266	50*)	25 000	083130	1—50
014424	1—50	400	037266	46*)	10 000	061632	1—50	1 000	083257	1—50
014699	1—50	400	037327	22*)	10 000	061696	17*)	10 000	083339	49*)
015322	1—50	5 000	037501	1—50	400	062009	1—50	5 000	084061	1—50
015574	1—50	400	037900	1—50	5 000	062091	1—50	400	084323	1—50
015827	39*)	10 000	038566	26*)	25 000	063419	09*)	10 000	084510	1—50
016085	01*)	10 000	038679	1—50	1 000	064028	31*)	10 000	084687	1—50
016511	1—50	5 000	038900	50*)	10 000	064047	1—50	1 000	085540	50*)
016686	1—50	1 000	040181	22*)	25 000	064706	1—50	1 000	086725	45*)
016803	11*)	10 000	040638	17*)	25 000	064790	1—50	1 000	086939	10*)
017375	1—50	400	040657	1—50	400	064802	1—50	400	087993	1—50
018597	32*)	10 000	041058	1—50	400	064949	1—50	400	088064	03*)
019677	26*)	50 000	041130	32*)	10 000	065135	12*)	50 000	088122	1—50
019845	33*)	10 000	041892	09*)	10 000	065289	1—50	400	088182	1—50
020119	10*)	25 000	041989	1—50	1 000	065373	1—50	400	088287	1—50
020284	1—50	400	042133	1—50	1 000	065395	1—50	5 000	088628	1—50
020421	09*)	10 000	042174	1—50	400	067029	25*)	10 000	088634	1—50
021000	45*)	10 000	042479	1—50	1 000	067507	1—50	1 000	089442	19*)
021277	26*)	25 000	042870	25*)	10 000	067665	14*)	10 000	089589	1—50
021420	08*)	10 000	042891	48*)	10 000	067815	1—50	1 000	089805	26*)
022474	08*)	10 000	042980	08*)	25 000	067912	1—50	400	090987	1—50
022990	05*)	25 000	042993	30*)	25 000	068242	1—50	400	091439	1—50
023381	1—50	1 000	043224	1—50	1 000	068414	09*)	10 000	091788	1—50
023504	27*)	10 000	043437	1—50	400	070785	1—50	1 000	092523	1—50
023643	45*)	10 000	043615	1—50	400	071016	40*)	10 000	092919	1—50
023659	16*)	25 000	044534	16*)	10 000	071185	44*)	10 000	093614	1—50
024054	31*)	10 000	044705	1—50	1 000	071430	22*)	10 000	093980	37*)
024474	24*)	100 000	044998	1—50	400	072896	11*)	25 000	094149	40*)
024704	1—50	400	045523	08*)	25 000	072978	38*)	25 000	094537	34*)
025629	1—50	1 000	045598	1—50	1 000	073020	1—50	1 000	094803	1—50
025887	1—50	400	045899	1—50	5 000	073491	1—50	400	098437	02*)
025902	23*)	10 000	046423	43*)	25 000	073870	23*)	10 000	098717	49*)
026629	1—50	400	048388	1—50	1 000					

*) Энэ серии облигацинуудай нүгөөдэ 49 номернуудта тус бүриин 400 т[...] шүүбэринүүд тудаа.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ комиссиин түрү[...]
Москва городой ажалшадай депутадуудай Железно[...]
районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ А. И. АЛИФ[...]
Комиссиин харюусалгата секретарь Л. А. ВАСИЛ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора—32-74. отв секретаря — 27-37. партийной жизни, сельского хозяйства —47-59. пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00590. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 56[...]